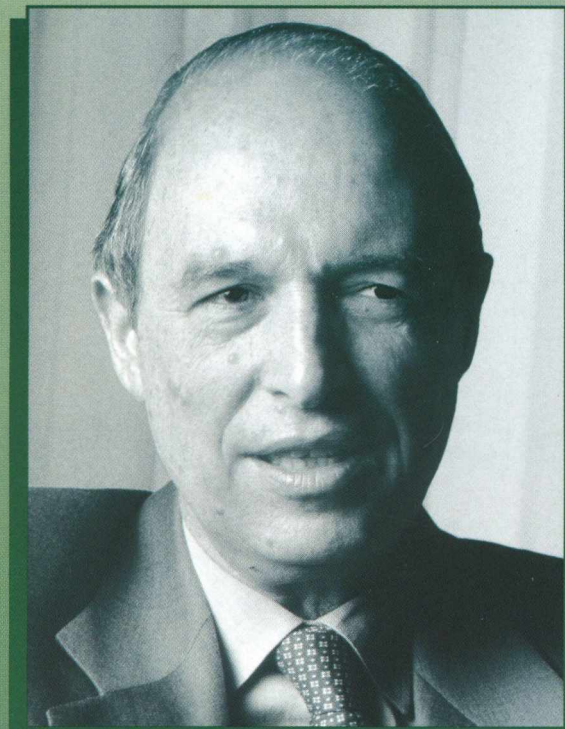

ΚΩΣΤΑΣ ΣΗΜΙΤΗΣ

**ΜΙΑ ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ
ΤΟ ΠΑ.ΣΟ.Κ**

Μπορούμε να ελπίζουμε ξανά

ΕΝΟΤΗΤΑ - ΑΝΑΝΕΩΣΗ - ΝΙΚΗ

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ ΣΤΟ 4^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ ΠΑ.ΣΟ.Κ

ΙΟΥΝΙΟΣ 1996

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ ΣΤΟ 4^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ ΠΑ.ΣΟ.Κ

ΕΝΟΤΗΤΑ - ΑΝΑΝΕΩΣΗ - ΝΙΚΗ

Πέμπτη 27 Ιουνίου 1996

ΕΝΟΤΗΤΑ - ΑΝΑΝΕΩΣΗ - ΝΙΚΗ

Στο Συνέδριό μας που αρχίζει σήμερα, δεν είμαστε παρόντες μόνο εμείς. Σ' αυτή την αίθουσα είναι παρών – και το νιώθουμε όλοι, με μεγάλη συγκίνηση – ο ίσκιος του μεγάλου ηγέτη που χθες αποχαιρέτισαμε. Είχαμε το προνόμιο να μοιραστούμε μαζί του ένα όνειρο, το ευγενέστερο όνειρο για την Ελλάδα και τους Έλληνες. Είχαμε την τύχη να περπατήσουμε πλάι του στη συναρπαστικότερη πολιτική διαδρομή της νεότερης ιστορίας μας. Είχαμε το σπάνιο προνόμιο να συστρατευτούμε μαζί του και μαζί του να διεκδικήσουμε το μέλλον. Είμαστε όλοι υπερήφανοι και ευγνώμονες για το προνόμιο αυτό. Όπως ευγνώμονες είναι οι Ελληνίδες και οι Έλληνες για την προσφορά αυτού που υπήρξε μια από τις σημαντικότερες πολιτικές προσωπικότητες των δύο αιώνων ελεύθερου ελληνικού βίου.

Κι αυτά τα αισθήματα, η περηφάνια και η ευγνωμοσύνη, πρέπει σήμερα να είναι ισχυρότερα από την οδύνη για την απώλεια, από τη βαθύτατη θλίψη κι από το συγκλονιστικό αίσθημα του κενού. Είμαστε περήφανοι κι ευγνώμονες για ό,τι ο Ανδρέας Παπανδρέου υπήρξε για τη χώρα, το ΠΑ.ΣΟ.Κ., τον καθέναν από εμάς. Μα προπάντων είμαστε υποχρεωμένοι να συνεχίσουμε.

Ο σεβασμός και η αγάπη στον Ανδρέα Παπανδρέου και το ιστορικό του έργο, δεν θα μετρηθούν σήμερα με υψηλόφωνους επικήδειους – που δεν τους χρειάζεται. Ούτε με λόγους αποτίμησης ενός ιστορικού μεγέθους που, έτσι κι αλλιώς, μας ξεπερνά. Κι ούτε βέβαια, με μια προσπάθεια να συντηρήσουμε την κληρονομιά του πετρωμένη και ακίνητη. Ο σεβασμός και η αγάπη θα μετρηθούν σήμερα με την αγωνία και τον αγώνα να ανανεωθεί, να πάρει νέα δυναμική και σφρίγος, να προσαρμοστεί στους νέους καιρούς το έργο του. Να μείνει ζωντανό το όραμα το οποίο πριν 22 χρόνια μοιραστήκαμε. Το όραμα μιας μεγάλης παράταξης που ενώνει τις προοδευτικές δυνάμεις του τόπου σε ένα πλειοψηφικό μέτωπο. Το όραμα της αλλαγής και του εκσυγχρονισμού της πατρίδας μας.

Με αυτό το όραμα πρέπει σήμερα να ξανασυνδεθούμε. Και αναγεννημένο να το διεκδικήσουμε. Το μπορούμε. Και θα το αποδείξουμε.

Σ' αυτή την αίθουσα, δεν είμαστε παρόντες μόνοι εμείς. Ο καθένας από εσάς φέρνει μαζί του στο συνέδριό μας, την αγωνία της παράταξής μας, του ΠΑ.ΣΟ.Κ., την ελπίδα της μεγάλης πλειοψηφίας των Ελληνίδων και των Ελλήνων. Με αυτή την αγωνία και την ελπίδα θα αναμετρηθούμε. Δεν θα αναμετρηθούμε μεταξύ μας, σ' έναν άγονο κι αδελφοκτόνο φατριαστικό αγώνα. Θα αναμετρηθούμε με την ιστορία και τις ευθύνες μας απέναντι στον κόσμο που εκπροσωπούμε.

Φτάσαμε ως εδώ, ως το συνέδριο αυτό, μέσα από ένα δύσκολο δρόμο. Πολλοί προφήτεψαν πως το Συνέδριο αυτό είναι μια θανάσιμη απειλή για το ΠΑ.ΣΟ.Κ., πως θα γίνει η αρχή του τέλους μας. Στην πραγματικότητα ένας μόνο κίνδυνος μας απειλεί. Να ξεχάσουμε ότι το Συνέδριο αυτό δεν είναι μόνο δικό μας. Να το αντιμετωπίσουμε ως οικογενειακή μας υπόθεση. Να παρασυρθούμε στην εσωστρέφεια και να χάσουμε την επαφή με την ελπίδα και την αγωνία εκατομμυρίων Ελλήνων και Ελληνίδων, που δεν έχασαν την πίστη τους σ' εμάς

* Ομιλία του Πρωθυπουργού Κώστα Σημίτη στο 4ο Συνέδριο του ΠΑΣΟΚ
Αθήνα, Ιούνιος 1996

και το όραμά μας.

Φτάσαμε ως εδώ, ως το ιστορικό αυτό συνέδριο μέσα από ένα δρόμο οδυνηρό και συχνά επικίνδυνο. Εσείς το ξέρετε καλύτερα από όλους: Αν οι πολίτες απογοητεύονται από την πολιτική και αποσύρουν την εμπιστοσύνη τους από τους πολιτικούς, είναι γιατί νιώθουν τους πολιτικούς και τα κόμματα να ζουν απορροφημένοι από τις φιλοδοξίες και τους ανταγωνισμούς τους. Αυτή είναι η αιτία της βαθιάς απογοήτευσης του λαού από την πολιτική. Και στο δρόμο για το συνέδριό μας, κάναμε πολλά για να ενισχύσουμε αυτό το αίσθημα της απογοήτευσης. Δώσαμε την εντύπωση ότι προτάσσουμε τα προσωπικά μας προβλήματα έναντι των προβλημάτων της χώρας. Αυτή η εικόνα μας αδικεί όλους. Αδικεί την ιστορία μας και την προσφορά μας στη χώρα. Στο συνέδριο πρέπει να τη διαψεύσουμε και να την ανατρέψουμε ριζικά. Το στοίχημα για το συνέδριό μας δεν είναι να εξισορροπήσει τάσεις, να συμβιβάσει αντίρροπες φιλοδοξίες, να μοιράσει κουκιά. Είναι να συμπορευτεί με το λαό και την κοινωνία. Να δώσει πνοή και αυτοπεποίθηση στην κοινωνία. Και να της προσφέρει καθαρές αξιόπιστες επιλογές, που δικαιολογούν την ελπίδα.

Έχουμε μια ιστορική ευκαιρία σήμερα: Αυτό το Συνέδριο που κάποιοι ήλπισαν πως θα ήταν η αρχή του τέλους για το ΠΑ.ΣΟ.Κ. θα είναι η αρχή μιας νέας εποχής, αρχή μιας νικηφόρας εφόδου στο μέλλον, στον επόμενο αιώνα με το ΠΑ.ΣΟ.Κ. στο τιμόνι των εξελίξεων.

Αυτή η νέα εποχή θα είναι διαφορετική από την προηγούμενη. Εμείς οι ίδιοι πρέπει να είμαστε διαφορετικοί, πρέπει να αλλάξουμε τρόπο λειτουργίας, πολιτικό λόγο, πολιτική κουλτούρα. Ανανεωμένοι μόνο θα καταφέρουμε να μείνουμε πιστοί στον εαυτό μας και στην ιστορία μας.

Έχουμε πράγματι μια ιστορική ευκαιρία. Και δεν έχουμε δικαίωμα να τη χάσουμε. Κι έχουμε ένα χρέος, που πρέπει να τιμήσουμε.

Έχουμε χρέος, πριν απ' όλα, να κυβερνήσουμε τη χώρα, να υπερασπίσουμε αποτελεσματικά τα συμφέροντά της και το δικαίωμά της στο μέλλον. Τι σημαίνει αυτό; Σημαίνει ότι πρέπει να θωρακίσουμε την πατρίδα μας απέναντι στις απειλές που εκδηλώνονται στα σύνορά της. Με όποιο κόστος και όποιες θυσίες. Μα σημαίνει επίσης ότι πρέπει να υπερασπίσουμε την πατρίδα μας απέναντι στις ακόμη μεγαλύτερες απειλές, προκλήσεις κι ευκαιρίες που εκδηλώνονται στο πεδίο μιας διεθνούς οικονομίας δίχως σύνορα. Ενός ανταγωνισμού δίχως όρια και έλεος, σ' ένα πεδίο διευρυμένων και πολύπλοκων αντιπαραθέσεων. Κι εδώ επίσης όποιο κι αν είναι το κόστος, όσες κι αν χρειάζονται θυσίες, όσο επώδυνη κι αν είναι η αναγκαία οικονομική πολιτική, δεν έχουμε το δικαίωμα να ταλαντευόμαστε, ούτε να υποχωρήσουμε, ούτε να συμβιβαστούμε. Να κυβερνήσουμε, σημαίνει τέλος ότι πρέπει να ξαναδώσουμε στους πολίτες το αίσθημα ότι εκπροσωπούνται – ότι τους εκπροσωπούμε. Αυτούς. Κι όχι μια δράκα συμφερόντων που ο συγχρωτισμός μαζί τους φθείρει την εικόνα της πολιτικής.

Έχουμε χρέος, δεύτερον, να εξασφαλίσουμε τη συνέχεια και την ανανέωση της πολιτικής μας παράδοσης. Όχι να διαχειριστούμε μια κομματική κληρονομιά και να μοιράσουμε τα ιμάτια ενός ΠΑ.ΣΟ.Κ., σταυρωμένου στο σταυρό του ιστορικού μαρασμού. Μα να εξασφαλίσουμε την πλειοψηφική δυναμική του και την προοπτική της συνάντησής του με όλα τα παλιά και νέα ρεύματα, πολιτικά, πνευματικά, κοινωνικά, που συγκροτούν τον ευρύτερο χώρο του Σοσιαλισμού και της Κεντροαριστεράς. Τα κόμματα δεν είναι πια ούτε τα μοναδικά, ούτε τα προνομιακά υποκείμενα της πολιτικής ζωής. Ζούμε σε μια εποχή, όπου περισσότερο παρά ποτέ τα κόμματα έχουν λόγο ύπαρξης μόνο όταν καταφέρνουν να οργανώνουν γύρω τους, μέσα από μια ανοιχτή λειτουργία, ένα δίκτυο αυτόνομων και ενεργών κινημάτων γνώμης και διεκδίκησης. Το μέλλον μας, δεν είναι το μέλλον ενός κλειστού γραφειοκρατικού οργανισμού. Το μέλλον μας είναι μια νέα κομματική λειτουργία που δεν θα είναι αδιάβροχη και απροσπέλαστη, κλειστή στα ρεύματα τα κοινωνικά και πνευματικά, θα τα ζωογονεί και θα ζωογονείται από αυτά. Το μεγάλο σχέδιο για το Σοσιαλισμό του επόμενου αιώνα προϋποθέτει μια πολιτική κοσμογονία, μια μεγάλη ανασύνθεση των δυνάμεων της ισότητας, της κοινωνικής δικαιοσύνης και της ελευθερίας.

Έχουμε, τέλος χρέος να ξανακερδίσουμε την εμπιστοσύνη της κοινωνίας στην Πολιτική. Να ξαναδώσουμε στη Δημοκρατία μας την αντιπροσωπευτική της δύναμη, που κινδυνεύει να χάσει. Πώς; Κυβερνώντας αποτελεσματικά. Δείχνοντας τόλμη και αποφασιστικότητα, κάνοντας τις δύσκολες μα αναγκαίες επιλογές με σταθερότητα, αγνοώντας το περίφημο – ή μάλλον κακόφημο – πολιτικό κόστος. Υπερασπίζοντας την τιμή του πολιτικού κόσμου που διασύρεται, με τις αναγκαίες τομές διαφάνειας και ελέγχου όλου του πεδίου διαπλοκής

πολιτικής και οικονομίας. Και τρίτον, αλλάζοντας ριζικά τον πολιτικό λόγο. Πρέπει να σπάσουμε το φαύλο κύκλο ενός πολιτικού λόγου που μιλά μόνο για τον εαυτό του κι ενός πολιτικού λόγου που δημαγωγικά και λαϊκιστικά μιλά δήθεν για τα καθημερινά προβλήματα των ανθρώπων. Οι πολίτες βαρέθηκαν να μας ακούν να μιλάμε την ξύλινη γλώσσα των κομματικών ισόρροπων ή τη γλώσσα της υποκρισίας, που δίνει υποσχέσεις και χαϊδεύει τα αυτιά.

Οι πολίτες προσδοκούν από τον κόσμο της πολιτικής να προτείνει και πάλι μεγάλες επιλογές, να μιλήσει για αξίες, αρχές, όραμα. Προσδοκούν ένα όραμα, μια ρεαλιστική ουτοπία για την Ελλάδα στον επόμενο αιώνα. Να προτείνουμε το όραμα, να κινητοποιήσουμε γι' αυτό. Αυτή είναι η μέγιστη υποχρέωσή μας, αλλά και η δύναμή μας. Έχουμε το ισχυρότερο οπλοστάσιο. Τις ιδέες μας. Ας ανοίξουμε μ' αυτές νέους δρόμους.

Το Συνέδριό μας διεξάγεται πράγματι σε μια ιστορική στιγμή. Ποτέ άλλοτε στη σύγχρονη πολιτική μας ιστορία δεν είχαν συγκεντρωθεί τόσο κίνδυνοι, τόσες προκλήσεις, αλλά και τόσες ευκαιρίες για τη χώρα μας. Σε εμάς, το ΠΑ.ΣΟ.Κ., αναλογεί η ευθύνη, να σταθμίσουμε σωστά και υπεύθυνα κινδύνους, προκλήσεις και ευκαιρίες, ώστε να χαράξουμε αποφασιστικά τους δρόμους για μια νέα πορεία της χώρας, για μια νέα πορεία της παράταξής μας.

Η χώρα μας αντιμετωπίζει με οξύ τρόπο, έναν κίνδυνο και μια πρόκληση. Είμαστε η μόνη χώρα της ευρωπαϊκής Ένωσης που αντιμετωπίζει μια απροσχημάτιστη απειλή στα εθνικά κυριαρχικά της δικαιώματα και στην εδαφική της ακεραιότητα. Η τουρκική επιβουλή παίρνει τώρα πιο ωμή μορφή, περνά σε νέο βαθμό κλιμάκωσης. Η Τουρκία, με τη νέα θεωρία περί «γκρίζων ζωνών» στο Αιγαίο, καθιστά ορατές, τις πιο σκοτεινές επιδιώξεις της: Οι «γκρίζες ζώνες» αποσκοπούν σε αλλαγή του αναγνωρισμένου από τις διεθνείς συνθήκες, καθεστώτος του Αιγαίου.

Τότε, στην κρίση στα Ίμια, δεν πέσαμε στην παγίδα, ούτε του θερμού επεισοδίου, ούτε του διαλόγου που επεδίωκε η Άγκυρα. Ούτε, άλλωστε, υπάρχει περίπτωση η Τουρκία να επιτύχει οποιονδήποτε από τους άνομους στόχους της, με ή χωρίς «θερμά επεισόδια», με ή χωρίς προσχήματα, στην εκδίπλωση των απειλών της.

Η θέση μας είναι σταθερή, αταλάντευτη και κατηγορηματική: Είμαστε σταθερά προσηλωμένοι στην επιδίωξη της ειρήνης στην περιοχή. Έχουμε αναπτύξει μια πολύπλευρη διπλωματική εκστρατεία ενημέρωσης σε όλους τους διεθνείς οργανισμούς για το χαρακτήρα της τουρκικής απειλής και τους κινδύνους αποσταθεροποίησης που δημιουργεί η Άγκυρα στα Βαλκάνια και την Ανατολική Μεσόγειο. Έχουμε μαζί μας το διεθνές δίκαιο. Αλλά, οι διεθνείς σχέσεις δεν κινούνται, πάντοτε και αυτομάτως, στην τροχιά του δικαίου. Το δίκαιο πρέπει να το συνοδεύει και η ισχύς. Και αυτό κάνουμε. Δεν έχουμε αυταπάτες για τα όρια της παρέμβασής μας στους διεθνείς οργανισμούς. Ούτε μπορεί να μας διαφεύγει, ότι ακόμα και οι εταίροι μας στη Ευρωπαϊκή Ένωση, δείχνουν να υποβαθμίζουν τους κινδύνους από την τουρκική επιθετικότητα.

Η Ελλάδα έχει ανάγκη από συμμάχους, δεν έχει ανάγκη από προστάτες. Γι' αυτό, μαζί με το σύνολο των διπλωματικών μας μέσων, μαζί με την κινητοποίηση του ελληνισμού στις άκρες όλων των ηπείρων, το κέντρο βάρους της προσοχής μας είναι στραμμένο στην ισχύ της αποτροπής, Λαός και Ένοπλες Δυνάμεις θα διασφαλίσουν κάθε μέτρο γης, αέρα και θάλασσας, από όποια άνομη επιβουλή.

Απέναντι, λοιπόν, στην απειλή της Τουρκίας αντιτάσσουμε την πολιτική της ισχυρής Ελλάδας. Μιας Ελλάδας σεβαστής σε φίλους και αντιπάλους, μιας Ελλάδας που δεν επαιτεί, αλλά απαιτεί και επιβάλλει τα δίκαια και τα συμφέροντά της.

Αν η Ελλάδα πρέπει να είναι ισχυρή για την εθνική της επιβίωση, για τη διαφύλαξη της ακεραιότητάς της, πρέπει να γίνει ισχυρή για να αντιμετωπίσει τη δεύτερη πρόκληση: Την ισότιμη θέση της στις διαδικασίες της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Αυτή τη στιγμή, η ευρωπαϊκή ενοποίηση μπαίνει στην τελική ευθεία. Με το τέλος της Διακυβερνητικής και την απαρχή της νομισματικής ενοποίησης, θα διαμορφωθεί ένα νέο τοπίο στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η «Ευρώπη των πολλών ταχυτήτων» είναι μια ισχυρή πιθανότητα. Δίνουμε συστηματική μάχη μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, μια μάχη στην οποία έχουμε πολλούς συμμάχους, ώστε ο «σκληρός πυρήνας» των χωρών, που θα επιτύχουν πρώτες τους όρους της σύγκλισης, να μην γίνουν ένα Διευθυντήριο της Ένωσης.

Για μας, για την Ελλάδα, είναι ζωτική ανάγκη και ουσιώδης στρατηγικός στόχος να βρεθούμε όσο πιο κοντά γίνεται στον πυρήνα της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Αν δεν επιτύχουμε τους στόχους της σύγκλισης, αν με-

τατραπούμε σε μια χώρα της τρίτης ταχύτητας, αν διολισθούμε σε μια περιφερειακή τροχιά σε σχέση με το ευρωπαϊκό γίγνεσθαι, οι επιπτώσεις θα είναι για τη χώρα μας βαθιά αρνητικές. Επιπτώσεις, όχι μόνο οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές, αλλά και εθνικές. Γιατί είναι φανερό, ότι μια Ελλάδα στην περιφέρεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ακόμα λιγότερο θα μπορεί να καθιστά σεβαστές τις θέσεις της.

Η Ελλάδα σήμερα έχει δίπλα της ένα νέο πεδίο δράσης, τα Βαλκάνια, την Ανατολική Ευρώπη, τις Παραεξείνιες περιοχές, την Ανατολική Μεσόγειο. Πρέπει να αποκτήσουμε στο χώρο αυτό παρουσία. Η Ελλάδα να γίνει το σταυροδρόμι Ανατολής - Δύσης, Βορρά - Νότου, κέντρο πολύπλευρων δραστηριοτήτων μιας νέας αναπτυσσόμενης περιοχής.

Έχει γίνει καθεστώς στη ρητορική των κομμάτων, των πολιτικών ηγεσιών, των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, η αναφορά στην πολύπλευρη κρίση της χώρας.

Δεν θα αμφισβητήσω την ύπαρξη αυτής της κρίσης. Θα αρνηθώ όμως, και καλώ όλο το ΠΑ.ΣΟ.Κ. να αρνηθούμε μαζί το χαρακτήρα που αποδίδεται στην κρίση. Δεν δέχομαι, δεν δεχόμαστε εμείς, τα στελέχη και τα μέλη του ΠΑ.ΣΟ.Κ., ότι είμαστε μια χώρα που έχει ηττηθεί, που έχει παραιτηθεί, που βρίσκεται σε παρακμή. Πιστεύω, αντίθετα, ότι αυτό που ονομάζεται «κρίση» είναι – μπορούμε εμείς να την κάνουμε – η μεγάλη ευκαιρία για τον τόπο.

Η Ελλάδα βρίσκεται πράγματι σε κρίση. Πρόκειται όμως, όχι για ένα τέλος, αλλά για μια αρχή. Τελειώνει μια ολόκληρη περίοδος και ανατέλλει μια κανούργια. Ενώ, όμως, το παλιό έχει τελεσίδικα τελειώσει, το καινούργιο δεν έχει ακόμα δείξει το καθαρό πρόσωπό του. Η κρίση είναι απλά η σύγκρουση ανάμεσα στο παλιό και το καινούργιο. Είναι η σύγκρουση ανάμεσα σε έναν κόσμο που απέρχεται και σε νέες δυνάμεις, που εισέρχονται δυναμικά στο προσκήνιο.

Πιστεύω ακράδαντα, ότι εμείς, το ΠΑ.ΣΟ.Κ., μπορούμε να αντιστρέψουμε την κρίση. Σ' εμάς δεν έχει θέση ούτε η αμηχανία ούτε η αβεβαιότητα. Είμαστε σε θέση να καθορίσουμε πού πάμε και πώς πάμε. Το Συνέδριό μας θα είναι το ορόσημο της μεγάλης αλλαγής, του νέου ΠΑ.ΣΟ.Κ., που θα δώσει νέα προοπτική στην πορεία της χώρας.

Υπάρχει, όπως ανέφερα και σε μια άλλη ομιλία μου, η Ελλάδα του «ωχαδελφισμού». Η Ελλάδα της ήσσονος προσπάθειας. Η Ελλάδα της αυθαιρεσίας, της ανομίας, η Ελλάδα της ευκολίας. Υπάρχει πράγματι η Ελλάδα της «αρπαχτής», των ρουσφετιών, της συναλλαγής και της διαφθοράς, η «κοινωνία των κολλητών» εναντίον της κοινωνίας των πολιτών. Από αυτή την Ελλάδα πηγάζει η προσπάθεια χειραγώγησης και ευτελισμού της πολιτικής και των πολιτικών. Εδώ εδράζεται ένα μεγάλο κομμάτι της αφερεγγυότητας των κομμάτων και της πολιτικής ζωής. Με όλα αυτά τα φαινόμενα το ΠΑ.ΣΟ.Κ. δεν πρέπει, ούτε μπορεί να έχει οποιαδήποτε σχέση.

Υπάρχει, όμως, σύντροφοι και μια άλλη Ελλάδα. Η Ελλάδα της δημιουργίας. Η Ελλάδα της προόδου, η Ελλάδα της δύναμης και της αξιοπρέπειας. Παντού στην Ελλάδα υπάρχουν νέες δομές κοινωνικής πρωτοπορίας, νέοι άνθρωποι, έξω από τη φθορά του παλιού σκηνικού. Στον κόσμο των επιχειρήσεων υπάρχουν παραγωγικές μονάδες, ισχυρά ανταγωνιστικές με τις αντίστοιχες μονάδες του εξωτερικού. Υπάρχουν τμήματα και τομείς στα Πανεπιστήμια στην πρωτοπορία της έρευνας, σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Υπάρχουν, παντού στην Ελλάδα, κύτταρα πολιτισμού και πνευματικής παραγωγής, σε επαφή με τα μεγάλα σύγχρονα πολιτιστικά ρεύματα. Υπάρχουν δυναμικές αγροτικές καλλιέργειες.

Υπάρχουν δύο παράλληλες Ελλάδες. Η Ελλάδα της κρίσης και η Ελλάδα της δημιουργίας. Χρέος μας είναι να τελειώνουμε με ό,τι καθλώνει τον τόπο και να δώσουμε στις δυνάμεις της δημιουργίας τον πρώτο ρόλο. Αυτή είναι η πρόκληση της εποχής μας. Αυτό είναι το μεγάλο στοίχημα της κοινωνίας μας. Αυτή είναι η ιστορική ευκαιρία της χώρας. Σ' αυτή την πρόκληση θα ανταποκριθούμε, αυτό το μήνυμα θα δώσει το Συνέδριό μας.

Η Ελλάδα σήμερα βρίσκεται αντιμέτωπη με γνωστές, αλλά και με νέες προκλήσεις. Η Τουρκία κλιμακώνει την επιθετικότητά της. Η Ευρωπαϊκή Ένωση αλλάζει. Η Οικονομική και Νομισματική Ένωση είναι ένα νέο αποφασιστικό βήμα στην πορεία της. Τα Βαλκάνια αποτελούν ένα νέο χώρο οικονομικών και πολιτικών πρωτοβου-

λιών. Πώς απαντούμε; Με κινητοποίηση, παρουσία, ιδέες, προτάσεις ή με εσωστρέφεια, εθνοκεντρισμό και απομόνωση. Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας δημιουργεί νέες συνθήκες ανταγωνισμού. Η αλλαγή των παραγωγικών συνθηκών και των κοινωνικών αναγκών θέτει νέα προβλήματα κοινωνικής αλληλεγγύης και πρόνοιας. Πώς απαντούμε; Με νέες τεχνολογίες, νέα εκπαιδευτικά πρότυπα, νέα οργάνωση του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, νέα οχήματα για την εξασφάλιση κοινωνικής δικαιοσύνης ή με κρυμμένο προστατευτισμό, συνέχιση του κράτους παροχών, πελατειακές σχέσεις και σε τελευταία ανάλυση την παθητικότητα του συντηρητισμού.

Η αντιμετώπιση των προβλημάτων μας χρειάζεται μια νέα αντίληψη για το τι είναι και τι δεν είναι αριστερή πολιτική. Αριστερή πολιτική δεν είναι να δίνεις μάχη οπισθοφυλακών για να υπερασπίσεις «κεκτημένα» μιας εποχής που ανεπιστρεπτί παρήλθε. Αριστερή πολιτική είναι να μάχεσαι για να διευκολύνσεις την προσαρμογή της οικονομίας μας στην παγκόσμια οικονομία, ώστε να κάνεις την οικονομία της χώρας ικανή να επιβιώσει και να ανθίσει στο νέο πεδίο μιας διεθνούς αγοράς δίχως σύνορα. Αριστερή πολιτική είναι να επιδιώκεις ταυτόχρονα να υποτάσσεις τις δυνάμεις της αγοράς σε νέες μορφές κοινωνικού ελέγχου, ώστε να εξασφαλίσεις ισότητα, κοινωνική ευαισθησία, κοινωνική συνοχή κάτω από τις νέες συνθήκες λειτουργίας της κοινωνίας. Αριστερή πολιτική δεν είναι να προσπαθείς να διατηρείς το παλιό μοντέλο του κράτους πρόνοιας. Θρυμματίστηκε σε έναν αναποτελεσματικό και άδικο συντεχνησμό. Αριστερή πολιτική είναι να ανασυγκροτήσεις ένα κοινωνικό κράτος δίκαιο, αποτελεσματικό, που υπερασπίζεται τους πράγματι ασθενέστερους. Αν κάποτε αριστερή πολιτική ήταν η κινητοποίηση του κράτους για την επίτευξη κοινωνικών μεταρρυθμίσεων, σήμερα είναι η κινητοποίηση της κοινωνίας για νέους θεσμούς, νέες μορφές συμμετοχής, νέους τρόπους ελέγχου δημόσιων και ιδιωτικών εξουσιαστικών δομών. Αριστερή πολιτική δεν είναι πια μόνο να προτάσσεις το συλλογικό. Αριστερή πολιτική είναι να διευρύνεις τις ικανότητες, τις δυνατότητες, τις ελευθερίες του κάθε πολίτη. Αριστερή πολιτική είναι να προχωρήσεις από το άτομο στον πολίτη, από την εγωκεντρική στάση στην κοινωνική ευθύνη.

Η αντιμετώπιση των προβλημάτων μας, έχουν έναν κοινό παρονομαστή, μια κοινή προϋπόθεση: Το ρωμαιο-εκ βάθρων, εκσυγχρονισμό της χώρας. Χωρίς να αλλάξουμε ριζικά τη Διοίκηση, την Οικονομία, τους Θεσμούς, την Παιδεία, χωρίς να παράγουμε Πολιτισμό, χωρίς μια νέα δημόσια ηθική, δεν θα φέρουμε τη νέα Ελλάδα στον πρώτο ρόλο. Και δεν μπορούμε να πάμε στο αύριο με χθεσινό εισιτήριο.

Η ισχυρή Ελλάδα, είναι μια Ελλάδα ισότιμη στην Ευρώπη, μια Ελλάδα που θα μεταβληθεί εκ θεμελίων σε ένα σύγχρονο κράτος, με αυτοτροφοδοτούμενη ανάπτυξη, με κοινωνική ευαισθησία και διοικητική αποτελεσματικότητα, μια Ελλάδα που κάνει πράξη τις αρχές του σοσιαλισμού, τη δημοκρατία, την κοινωνική δικαιοσύνη, την ανάπτυξη και ελευθερία του πολίτη.

Στη διάρκεια της προσυνεδριακής διαδικασίας απέφυγα να τοποθετηθώ απέναντι σε μια σειρά προτάσεις που αφορούσαν τη λειτουργία του κόμματος. Το απέφυγα συνειδητά, γιατί εσείς μου αναθέσατε την ευθύνη της διακυβέρνησης. Σήμερα θα δώσω τις απαντήσεις μου.

Η οργάνωση του κόμματος

Τον Ιούλιο του 1995 είχα εκθέσει στη Συνδιάσκεψη την αντίληψή μου για τον τρόπο λειτουργίας του κόμματος. Θα την επαναλάβω σε γενικές γραμμές.

1. Το Ε.Γ. πρέπει να αποτελέσει το ενιαίο κέντρο διαμόρφωσης πολιτικής και καθοδήγησης του Κινήματος. Αυτό σημαίνει ότι δεν επιτρέπεται να υπάρχουν παράλληλα και μη εμφανή κέντρα λήψης αποφάσεων. Η βούληση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. διαμορφώνεται μέσα στο όργανο. Ο Πρόεδρος του ΠΑ.ΣΟ.Κ. είναι καθοδηγητής και εκφραστής του Ε.Γ. Ο συγκεντρωτισμός, οι υπερεξουσίες στην κορυφή, ο αρχηγισμός, οι διακρίσεις σε εχθρούς και φίλους, οι αφανείς ηγετικές ομάδες και ο εμφανής εξοστρακισμός ορισμένων θα είναι φαινόμενα του παρελθόντος. Θα εργαστώ για να αποτελέσουν παρελθόν. Θα εργαστώ για να εξασφαλίσουμε μια πραγματική δημοκρατική λειτουργία των οργάνων. Στο πλαίσιο των οργάνων που έχουμε, μπορούμε να διαμορφώσουμε όλα εκείνα τα οχήματα, που θα επιτρέψουν τη μεγαλύτερη κινητοποίηση όλων των δυνάμεών μας, τη συνεργασία και την αποτελεσματικότητα. Αυτή είναι συλλογική λειτουργία. Ας μη γελιόμαστε όμως. Αυτή η αποστολή δεν είναι μόνο δική μου, αλλά έργο όλων μας.

Πρέπει να ξεπεράσουμε μαζί εμπεδωμένες νοοτροπίες και συμπεριφορές.

2. Η Σύνδεση του Κόμματος με την Κοινωνία. Ο ενεργός πολίτης, ο πολίτης που επιδιώκει συμμετοχή και ευθύνη, που συναισθάνεται τα κοινωνικά προβλήματα και θέλει την αντιμετώπισή τους δεν συμμετέχει στην οργάνωση, έχει αποστασιοποιηθεί. Πρέπει να τον εντάξουμε στην προσπάθειά μας. Οι σημερινές, κομματικές οργανώσεις πρέπει να μετατραπούν σε οργανώσεις πολιτών συνδεδεμένες με την κοινωνία.
3. Η επεξεργασία της πολιτικής μας. Η αναντιστοιχία προγραμμάτων και πολιτικής είναι συνέπεια του ότι τα λεγόμενα προγράμματά μας δεν πέρασαν από το κόσκινο μιας συνολικής επεξεργασίας, στην οποία συμμετέχουν, πέρα από τους άμεσα εμπλεκόμενους στο πρόβλημα και εκείνοι που μπορούν να αναδείξουν και άλλα σημεία ιδιαίτερης σημασίας, όπως το οικονομικό κόστος ή τις διεθνείς υποχρεώσεις. Σήμερα κάθε πολιτική είναι δυνατή, γιατί δεν υπάρχει νομιμοποιημένη από όργανα πολιτική. Η λύση είναι μια άλλη λειτουργία, οργάνωση και ρόλος της Κ.Ε. Η Κ.Ε. οφείλει να είναι όργανο που παράγει πολιτική και όχι απλός τόπος συζητήσεων.
4. Η ποιότητα των στελεχών μας. Κανένα κοινωνικό σύστημα ή υποσύστημα - κόμμα δεν μπορεί να επιβιώσει στο χρόνο χωρίς μέριμνα αναπαραγωγής του στελεχειακού του δυναμικού. Η επιμόρφωση, οι ανοιχτές συζητήσεις, η αξιολόγηση της προσπάθειας των όσων έχουν θέσεις ευθύνης πρέπει να γίνουν πράξη. Σήμερα όλοι θέλουν να αναλάβουν ευθύνες. Πολλοί έχουν τεχνοκρατική επάρκεια. Λίγοι όμως έχουν πολιτική, διευθυντική και ανθρώπινη επάρκεια.
5. Η λειτουργία της Κοινοβουλευτικής Ομάδας. Προχωρήσαμε στην καθιέρωση ενός νέου τρόπου λειτουργίας της Κ.Ο. Τον καθοριστικό λόγο στην όλη οργάνωση και λειτουργία της Κ.Ο. έχει τώρα το Προεδρείο, που η ίδια εξέλεξε. Πρέπει να αξιοποιήσει τη δυνατότητα αυτή.
6. Οι τομείς της ΚΕ. αποδείχτηκαν ως τα κατ' εξοχήν όργανα συγκεντρωτικών λειτουργιών. Η εικόνα τους είναι η εικόνα ενός επιλεγμένου από την πλειοψηφία του Ε.Γ. εκτελεστικού μηχανισμού. Οι τομείς της Κ.Ε. θα πρέπει να ανασυγκροτηθούν με βάση τις αρχές της περιφερειακής αποκέντρωσης και της οριζόντιας διασύνδεσης των περιφερειακών οργανώσεων. Η ζωή έχει δημιουργήσει, ανεξάρτητα από το αθηναϊκό κέντρο, δίκτυα οικονομικά, πολιτιστικά, κοινωνικά. Είναι εξωπραγματικό να τα αρνούμαστε σε πολιτικό επίπεδο.

Χρειαζόμαστε ένα ισχυρό κόμμα, με ισχυρή και διαυγή εσωκομματική δημοκρατία, ένα κομματικό οργανισμό με στέρεους δεσμούς με την κοινωνία και τους πολίτες.

Οι πολιτικοοργανωτικές επιλογές

Η εκλογή μου ως Πρωθυπουργού στις 18 Ιανουαρίου είχε συγκεκριμένο πολιτικό περιεχόμενο. Η εκλογή δεν έγινε μόνο και μόνο γιατί όφειλε κάποιος να καταλάβει το θώκο του Πρωθυπουργού μετά την παραίτηση του Α. Παπανδρέου. Η εκλογή δεν έγινε μόνο και μόνο γιατί υπήρχε ανάγκη για ένα διαχειριστή των κομματικών ισορροπιών και συμβιβασμών. Εκλέξαμε πρωθυπουργό γιατί θέλαμε τη συνέχεια, την ανανέωση και τη νίκη του Κινήματος στις επόμενες εκλογές.

Αποφασίσαμε να αξιοποιήσουμε τη μέχρι τότε προσφορά μας, το έργο όλων μας για τη συνέχιση της πορείας μας.

Αποφασίσαμε την ανανέωση στις ιδέες, στους προβληματισμούς και στις πολιτικές λύσεις. Ποιος ήμουν δεν ήταν σε κανέναν άγνωστο. Τις σκέψεις μου, τις πολιτικές μου κατευθύνσεις την άποψή μου ότι έκλεισε ο μεταπολιτευτικός κύκλος και ήταν ανάγκη να ανοίξουμε εμείς στο ΠΑ.ΣΟ.Κ. πρωτοπόρα το νέο κύκλο, τον κύκλο του 2000, τις είχα δημοσιοποιήσει με βιβλία, άρθρα, λόγους, συνεντεύξεις. Είχα εκθέσει εκτεταμένα τις πεποιθήσεις μου για τους συλλογικούς μας στόχους. Είχα αγωνισθεί με συνέπεια και σαφήνεια, ορίζοντας την υποχρέωσή μας απέναντι στον ελληνικό λαό για κάτι καινούργιο. Και γι' αυτό, πιστεύω, η Κοινοβουλευτική Ομάδα με εξέλεξε.

Στις 18 Ιανουαρίου αποφασίσαμε επίσης για την ανάγκη νίκης του Κινήματος στις εκλογές. Αποφασίσαμε, ότι η πολιτική μας οφείλει να εκφράζει την αναζήτηση της ελληνικής κοινωνίας για μια διαφορετική πολιτική μακριά από εγωκεντρισμούς, αρχηγισμούς, θεατρικές συμπεριφορές, πελατειακές σχέσεις και την παραδοσιακή κομματική συμπεριφορά. Αποφασίσαμε, ότι η πολιτική μας πρέπει να προσφέρει στον ελληνικό λαό αυ-

τό που επίμονα ζητά: την ανάπτυξη με κοινωνική δικαιοσύνη, ένα πλαίσιο ζωής που να του ανοίγει δυνατότητες, να του επιτρέπει να αξιοποιεί τις ικανότητές του, να μην αισθάνεται στην πατρίδα του ξένος και ανασφαλής. Όλα αυτά σημαίνουν ότι στις 18 Ιανουαρίου δεν πήραμε μια απόφαση κατανομής ενός κομματικού πόστου αλλά μια πολιτική απόφαση. Την απόφαση να δώσουμε στην κυβερνητική πολιτική με βάση τη μέχρι τώρα δουλειά και εμπειρία μας μια νέα κατεύθυνση.

Η ανάληψη της πρωθυπουργίας από μένα και ο σχηματισμός της νέας κυβέρνησης του ΠΑ.ΣΟ.Κ. δεν αποτελεί μια εσωτερική υπόθεση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. Ανέλαβα και αναλάβαμε δεσμεύσεις απέναντι στον ελληνικό λαό. Δεσμεύσεις να επιτελέσουμε το έργο που διαγράψαμε στις προγραμματικές δηλώσεις μας. Αλλά προπαντός το χρέος ηθικό και πολιτικό να δημιουργήσουμε ξανά την ελπίδα, να δείξουμε ότι η πολιτική δεν είναι μια κλειστή υπόθεση κομματικών προυχόντων, παρασκηνίων και μη ελεγχόμενων εξουσιών. Να αποδείξουμε, ότι εμείς ως σοσιαλιστές έχουμε τη δυνατότητα να ξαναδημιουργήσουμε το ενδιαφέρον για την πολιτική και να πείσουμε για τη συμμετοχή στα κοινά. Να ξαναζωντανέψουμε το αίσθημα κοινωνικής ευθύνης και συμμετοχής.

Αυτή η κυβέρνηση και εγώ προσωπικά έχουμε δεσμευθεί στην επιλογή μιας πολιτικής που θα απαντά δημιουργικά στις προκλήσεις της εποχής, που θα επιδιώξει μια Ελλάδα ισχυρή με φωνή και κύρος, μια Ελλάδα που θα στηρίζεται σε μια δυναμική οικονομία και κοινωνία. Αυτή η επιλογή αποτελεί χρέος μας. Αυτή η επιλογή είναι ο λόγος ύπαρξής μας στην κυβέρνηση. Αυτή η επιλογή προσδίδει νόημα στην πολιτική μας δράση.

Για την επιλογή αυτή και την πολιτική που την εφαρμόζει άρχισαν, αμέσως αφού ανέλαβε η κυβέρνηση, να εκδηλώνονται αμφιβολίες, αμφισβητήσεις και μερικές φορές ανοιχτή εχθρότητα στις τάξεις του κόμματος.

Ορισμένοι διαπίστωσαν ότι ο πατριωτικός χαρακτήρας του Κινήματος κινδυνεύει. Όπως διαχώριζε παλιά η Δεξιά τους πολίτες σε εθνικόφρονες και μη εθνικόφρονες διαχωρίζουν εμάς σε πατριώτες και μη πατριώτες.

Κίνδυνο επισημαίνουν και για την οικονομία. Δεν τηρείται σταθερά το πρόγραμμα σύγκλισης. Ταυτόχρονα δηλώνουν, ότι το πρόγραμμα σύγκλισης θέτει σε κίνδυνο το κοινωνικό χαρακτήρα του κινήματος. Η αντίφαση δεν τους ενοχλεί.

Το κυβερνητικό έργο αντιλαμβάνονται κάποιοι μερικές φορές ως δράσεις μέσα σε στεγανούς μεταξύ τους τομείς όπου ο καθένας διαφεντεύει τη δικιά του πολιτική, ως τιμάριο. Τιμάριο αποτελούν και τα θέματα της στελέχωσης θέσεων.

Υπό τις συνθήκες αυτές η διαμόρφωση και εφαρμογή της κυβερνητικής πολιτικής συναντά δυσκολίες. Η σταυροφορία για την ανανέωση και τον εκσυγχρονισμό βρίσκει αντιδράσεις.

Το συμπέρασμα είναι για μένα φανερό: Αν θέλω να προχωρήσω σύμφωνα με τις δεσμεύσεις που ανέλαβα απέναντι στον ελληνικό λαό, αν θέλω να επιτελέσω αυτό που αισθάνομαι, και είναι χρέος μου, πρέπει να υπάρξουν καθαρές λύσεις. Πρέπει να γίνει σαφές, να είναι ξεκάθαρο για όλους και κυρίως για τον ελληνικό λαό, ότι στο Κίνημα δεν υπάρχουν διάφοροι πόλοι εξουσιών που αλληλοαναιρούνται, ότι δεν υπάρχουν διαφορετικές πολιτικές της Κυβέρνησης και του Κινήματος. Ο κύριος στόχος αυτής της κυβέρνησης η ανανέωση και η νίκη στις εκλογές δεν επιτυγχάνεται, με περίτεχνες συνεχείς ισορροπίες και συμβιβασμούς. Εάν συνεχίσουμε τη σημερινή κατάσταση θα προχωρήσουμε στην εκλογική αναμέτρηση με ημίμετρα. Θα δώσουμε την εικόνα μιας κυβέρνησης και ενός κόμματος που απέτυχαν να λύσουν το κύριο πρόβλημά του, την ανανέωση της ηγεσίας και τη μεταλλαγή του κόμματος σε κόμμα δημοκρατικών συλλογικών διαδικασιών.

Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. βρίσκεται σήμερα σε προνομιακή θέση. Απέναντί του έχει ένα πολιτικό αντίπαλο, τη Νέα Δημοκρατία, ο οποίος δεν είναι σε θέση να προσφέρει νέες πολιτικές, νέες προοπτικές για τον τόπο. Αναμασά νεοφιλελεύθερες θέσεις ή προβάλλει λαϊκίστικα συνθήματα ή θυμάται την εθνικοφροσύνη ανάλογα με τις περιστάσεις. Σε όλα αυτά προσθέτει προσωπικές επιθέσεις ακολουθώντας την κλασική δεξιά συνταγή της προσωπικής αντιπαράθεσης, ότι τα υβρεολόγια καλύπτουν αποτελεσματικά την έλλειψη πολιτικών. Η επιτυχία ή αποτυχία της Νέας Δημοκρατίας εξαρτάται αποκλειστικά από μας. Από τα λάθη, τις παραλείψεις, τις αντιδικίες μας. Όσοι στραφούν προς τη Νέα Δημοκρατία θα στραφούν όχι γιατί τους έπεισε η ανύπαρκτη πολιτική της πρόταση αλλά γιατί τους απομάκρυνε από το ΠΑ.ΣΟ.Κ. η υπαρκτή πολιτική αβεβαιότητα και αστάθεια. Το στοίχημα της νίκης στις εκλογές αφορά μόνον και μόνον εμάς. Ας δημιουργήσουμε, εδώ, στο Συνέδριο, τις προϋποθέσεις να το κερδίσουμε.

Προϋπόθεση για να επιτύχουμε είναι ο συντονισμός και η καθοδήγηση της κυβέρνησης να είναι ευθύνη του ίδιου προσώπου που έχει την υπευθυνότητα και την καθοδήγηση του Κινήματος. Όταν τα πρόσωπα αυτά διαφέρουν, και υπάρχει μάλιστα διαφορά απόψεων οποιοσδήποτε καταστατικός κανόνας δεν θα μπορεί να αποτρέψει αποκλίνουσες, αντιφατικές και ανταγωνιστικές συμπεριφορές. Άρα και την εντύπωση της αβεβαιότητας και της διχόνοιας.

Η απάντηση στο πρόβλημα της ομογενοποίησης των απόψεων, της σύνθεσης των γνώμων και της συμμετοχής δεν είναι οι πολλοί ρόλοι, μικροί και μεγάλοι. Είναι οι συλλογικές λειτουργίες των οργάνων. Οργάνων στα οποία συμμετέχουν οι τάσεις, οι ευαισθησίες, τα ρεύματα σκέψης που υπάρχουν στο Κίνημα. Οργάνων, τα οποία δεν είναι μονόπλευρα. Οργάνων τα οποία λειτουργούν και δεν βραχυκυκλώνονται από παράπλευρες διαδικασίες. Οργάνων που είναι, αποτελεσματικά και δεν εξαντλούν τη δραστηριότητά τους στην ικανοποίηση προσωπικών φιλοδοξιών με συμβιβασμούς και ισορροπίες. Αυτά τα όργανα δεν λειτούργησαν στο παρελθόν. Η Πολιτική Γραμματεία που προβλέπεται από το καταστατικό είναι ζήτημα αν συνήρθε τα δύο τελευταία χρόνια περισσότερο από δύο φορές. Και όμως η Πολιτική Γραμματεία είναι βασικός πόλος για την καθοδήγηση του Κινήματος. Καιρός είναι να δοκιμάσουμε να δουλέψουν τα όργανα ουσιαστικά αντί να τα καταδικάζουμε προκαταβολικά σε αδυναμία προτείνοντας πολυδιασπάσεις εξουσιών. Καιρός είναι να επιδιώξουμε τις συνθέσεις μέσα στα όργανα. Οι ειδικοί ρόλοι υποκαθιστούν τη συλλογική δουλειά με ατομικά και περιχαρακωμένα κέντρα αποφάσεων. Στην Κυβέρνηση αυτή του ΠΑ.ΣΟ.Κ. τα συλλογικά όργανα, η Κυβερνητική Επιτροπή και το Υπουργικό Συμβούλιο έχουν συνεδριάσει περισσότερες φορές από ποτέ άλλοτε. Η λειτουργία τους μπορεί να βελτιωθεί ακόμη με καλύτερη προεργασία, καλύτερη οργάνωση των συζητήσεων. Όμως η Κυβέρνηση έδωσε ένα παράδειγμα, ότι οι συλλογικές λειτουργίες είναι εφικτές και αποδοτικές, ενώνουν δεν διασπούν. Η συγκέντρωση εξουσιών και οι μονήρεις αποφάσεις δεν είναι επομένως μονόδρομος. Και σίγουρα δεν είναι δρόμος που θέλω να ακολουθήσω όπως έχει δείξει η πορεία μου και η μέχρι σήμερα λειτουργία της Κυβέρνησης.

Η σημερινή όψιμη ανησυχία ορισμένων ότι μπορούν να δημιουργηθούν νέες συγκεντρωτικές διαδικασίες είναι γι' αυτό χωρίς βάση. Είναι ανησυχίες για τις οποίες δεν αισθάνομαι κατανόηση όταν προέρχονται από μια πλευρά, της οποίας η συμπεριφορά χαρακτηριζόταν από συγκεντρωτισμό, συστηματική γελοιοποίηση της συλλογικότητας και αδιαφάνεια διαδικασιών. Μια δήθεν συλλογικότητα που επικεντρώνεται στη διατήρηση κατεστημένων θέσεων θα οδηγήσει στην τιμαριοποίηση του Κινήματος, στην εγκατάσταση προυχόντων με αποκλειστικές εξουσίες σε διακριτούς τομείς δράσης. Θα είναι η αρχή του τέλους της ενότητας του Κινήματος. Με την ευκαιρία αυτή δικαιούμαι να ρωτήσω, τότε προχωρήσαμε στην ψήφιση του Κανονισμού της Κοινοβουλευτικής Ομάδας, στην μεταφορά εξουσιών στο Προεδρείο της Κοινοβουλευτικής Ομάδας, στην κατάργηση διορισμένου Διευθυντή, στην εκλογή των Κοινοβουλευτικών Εκπροσώπων. Δεν έγιναν αυτά τώρα; Που ήταν οι σύντροφοι που σήμερα ανησυχούν για τη συλλογικότητα τόσα χρόνια; Τι έκαναν; Η ενότητα δεν προκύπτει από φεουδαρχικά σχήματα αλλά από την επεξεργασία και σύνθεση απόψεων, σε συλλογικά όργανα, από τη δυναμική που θα προκύψει εάν συμβάλουμε όλοι μέσα στα όργανα στην προοπτική του Κινήματος.

Μερικοί ισχυρίζονται ότι πρέπει εδώ στο Συνέδριο να αποφύγουμε να υπάρξουν νικητές και ηττημένοι. Όσον αφορά εμένα δεν θα υπάρξουν ούτε νικητές ούτε ηττημένοι. Για μένα είναι αδιάφορο ποια σημαία σηκώνει ο καθένας. Σημασία έχει η γνώση, η ικανότητα, η προσφορά, η δυνατότητα να γίνουν πράξη οι επαγγελίες του ΠΑ.ΣΟ.Κ. Σημασία έχει να επιβάλουμε την αξιοκρατία σε βάρος της μετριοκρατίας των πελατειακών σχέσεων. Για μένα δεν υπάρχει παρά μια μόνη λύση. Να είμαι Πρωθυπουργός όλων, να είμαι ο επικεφαλής όλων. Να προσπαθήσω να κινητοποιήσω όλες τις ζωντανές δυνάμεις του ΠΑ.ΣΟ.Κ.

Θα ήθελα να επισημάνω εδώ, επίσης, ότι μια ψηφοφορία για να υπάρξει επιλογή μεταξύ περισσότερων προσώπων δεν είναι προοίμιο διάσπασης και πάντως όχι σε κάθε περίπτωση αρνητική. Η δημοκρατία προϋποθέτει επιλογές με ψηφοφορίες, διάφορες δυνατότητες που κρίνονται ελεύθερα από όλους τους ενδιαφερόμενους. Σε όλα τα σοσιαλιστικά κόμματα γίνονται επιλογές ηγεσιών με ανταγωνιστικές ψηφοφορίες. Ας κατακτήσουμε επιτέλους την ενοποιητική διαδικασία της ελεύθερης επιλογής αντί να ακολουθούμε προσχεδιασμένους δρόμους που χαράζονται ερήμην των περισσότερων σε εσωτερικές συνεννοήσεις μιας αυτοαποκαλούμενης κορυφής.

Η απάντησή μου στα ερωτήματα που έθεσαν τόσο τα γεγονότα όσο και η προσυνεδριακή διαδικασία είναι

απλή και απόρροια των παραπάνω συλλογισμών.

Μετά το θάνατο του Ανδρέα Παπανδρέου είναι κενή η θέση του Προέδρου του Κινήματος. Θα είμαι υποψήφιος για το αξίωμα αυτό. Μόνο εφ' όσον ο Πρόεδρος και ο Πρωθυπουργός είναι το ίδιο πρόσωπο εξασφαλίζεται το ενιαίο του συντονισμού και της δραστηριοποίησης των οργάνων, το ενιαίο της τελικής ευθύνης. Αυτή είναι η καθαρή λύση, η λύση που ωφελεί το Κίνημα και διασφαλίζει την ενότητά του και την αναμέτρηση με τη Ν.Δ. με προοπτική νίκης. Τα πολυκέφαλα σχήματα είναι συνταγή εκλογικής αποτυχίας.

Εφ' όσον δεν εκλεγώ Πρόεδρος θα παραιτηθώ από Πρωθυπουργός. Όποιος εκλεγεί Πρόεδρος θα πρέπει να είναι ο Πρωθυπουργός του ΠΑ.ΣΟ.Κ. που θα με αντικαταστήσει. Η παραίτησή μου είναι η καθαρή λύση, η λύση που επιβάλει το χρέος μου να υπηρετήσω τα συμφέροντα του ελληνικού λαού. Αν παραμείνω Πρωθυπουργός θα δώσω την εντύπωση, ότι έχω εξουσίες, τις οποίες στην πραγματικότητα δεν θα έχω. Θα υπόσχομαι ή θα δεσμεύομαι χωρίς να μπορώ να πραγματοποιήσω τη δέσμευσή μου. Αν παραμείνω δεν θα είμαι ειλικρινής ως προς την περιγραφή της πραγματικότητας απέναντι σε όλους αυτούς που περιμένουν από μένα πρώτα απ' όλα ειλικρίνεια.

Ο λαός περιμένει από μένα και μας όλους να αντιμετωπίσουμε αποφασιστικά τα προβλήματά του. Δεν θέλει ίντριγκες, πολέμους χαρακωμάτων, εσωστρέφεια και προσωποπαγείς πολιτικές. Αυτά όλα όμως θα κυριαρχήσουν αν υπάρξουν λύσεις που περιγράφονται ως δυαρχία και διακριτοί ρόλοι. Αν αποδεχθούμε τέτοιες λύσεις θα διολισθήσουμε σε ένα δρόμο προσωπικών αντιπαραθέσεων. Αυτό θα ήταν αντίθετο με την επιδίωξή μας για νίκη στις εκλογές. Θα ήταν επίσης αντίθετο με την μέχρι τώρα πορεία μου, τις πεποιθήσεις μου και την αντίληψή μου για τις υποχρεώσεις μου απέναντι στο λαό και στο Κίνημα.

Θέλω να είμαι σαφής απέναντί σας. Δεν χρειαζόμαστε προσωπικούς συμβιβασμούς, ισορροπίες, μια προσεγμένη δοσολογία εξουσιών για να λειτουργήσει το Κίνημα. Όλα αυτά είναι ενδείξεις παρακμής. Πολύπλοκοι κανόνες περιπλέκουν τα πράγματα, πιστοποιούν και επιτείνουν την αδυναμία. Αν προσπαθήσουμε να κατανείμουμε αρμοδιότητες και εξουσίες, έτσι ώστε να ικανοποιηθούν όλες οι προσωπικές φιλοδοξίες, θα σηματοδοτήσουμε ότι κυρίαρχο πρόβλημα του ΠΑ.ΣΟ.Κ. είναι οι θέσεις και τα αξιώματα. Θα δώσουμε έτσι την χαριστική βολή στην αξιοπιστία μας ως κόμμα πολιτικού οραματισμού και προβληματισμού. Θα προτάξουμε την εσωστρέφειά μας και τις προσωπικές ανησυχίες μας για ρόλους. Θα υποβαθμίσουμε τις πολιτικές και τις ιδέες. Αυτές όμως πρέπει να είναι κυρίαρχες. Η συνεργασία ούτε διατάσσεται ούτε εκβιάζεται με κανόνες. Προκύπτει από μια στάση ζωής, από την αντίληψη που έχει ο καθένας μας για το διάλογο και τη συντροφική συμπεριφορά. Ο καθένας μας έχει δώσει στο παρελθόν έμπρακτα δείγματα συμπεριφοράς, έμπρακτα δείγματα του τι πράττει. Εσείς μπορείτε να κρίνετε ελεύθερα με βάση τις εμπειρίες σας.

Το κατώφλι του 21ου αιώνα θα το διαβούμε με ψηλά το κεφάλι, μόνον εάν κερδίσουμε το στοίχημα του εκσυγχρονισμού της πολιτικής μας λειτουργίας. Εάν εξασφαλίσουμε την απάντηση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. στις νέες προκλήσεις. Το μέλλον του ΠΑ.ΣΟ.Κ. ταυτίζεται με την ανανέωσή του. Το Συνέδριό μας πρέπει να θέσει τα θέματα για την μετάβασή μας σε νέες λειτουργίες. Το Συνέδριό μας πρέπει να είναι αφετηρία μιας νέας εποχής του ΠΑ.ΣΟ.Κ. Το Συνέδριό μας πρέπει να είναι η αφετηρία μιας νέας σχέσης του ΠΑ.ΣΟ.Κ. με την ελληνική κοινωνία. Αυτό χρειαζόμαστε. Αυτό θα επιτύχουμε.

Καλώ όλους σε μια νίκη όχι προσώπων αλλά κομματικών θεσμών. Σε ένα τέλος της προσωποποίησης της πολιτικής μας λειτουργίας. Ας βάλουμε σήμερα τέλος στις διαχωριστικές γραμμές, στους «μηχανισμούς», στους «δικούς μας» και τους «άλλους». Οι πρακτικές αυτές προσβάλλουν όλους μας. Ας γίνει συνείδηση ότι στο ΠΑ.ΣΟ.Κ. δεν περισσεύει κανείς. Δεν υπάρχει κανείς που να είναι «πιο ΠΑ.ΣΟ.Κ.» από τον άλλον, πιο «ορθόδοξος» ή πιο «πιστός». Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. δεν είναι χώρος διαχωρισμών. Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. είμαστε όλοι εμείς, με την πολυφωνία και τη διαφορετικότητά μας. Είμαστε όλοι εμείς που έχουμε τη θέληση να οδηγήσουμε τη χώρα προς το νέο αιώνα.

Δεν έχουμε καμιά ελπίδα στο μέλλον αν δεν κερδίσουμε το παρόν. Το Συνέδριό μας αυτό το χρέος έχει: να δώσει στο ΠΑΣΟΚ και την κυβέρνησή του τα μέσα, ώστε να κερδίσει το παρόν, για να διεκδικήσει το μέλλον. Και για να κερδίσουμε το παρόν, χρειαζόμαστε ενότητα.

Σας καλώ όλους σε μία νίκη της ενότητας. Οι όποιες αποφάσεις του Συνεδρίου θα αποτελούν δέσμευση

για μένα όπως θα αποτελούν δέσμευση για όλα τα μέλη του Κινήματος.

Σας καλώ όλους στο μεγάλο ΠΑ.ΣΟ.Κ., το ενιαίο ΠΑ.ΣΟ.Κ. των μεγάλων προοπτικών, της νέας νίκης. Στο ΠΑ.ΣΟ.Κ. που, πέρα από πρόσωπα, θα γυρίσει την σελίδα του 21ου αιώνα. Όλοι μαζί να γυρίσουμε τη σελίδα. Όλοι μαζί να γυρίσουμε τον ήλιο πάνω στην Ελλάδα. Όλοι μαζί να φέρουμε μια νέα τετραετία που θα σφραγίσει τη νέα εποχή μιας ισχυρής Ελλάδας. Της Ελλάδας του νέου ΠΑ.ΣΟ.Κ.

ΚΑΘΑΡΕΣ ΚΑΙ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΛΥΣΕΙΣ

Πρόσφατα επικυρώσαμε στην Κοινοβουλευτική μας Ομάδα τις μεγάλες δημοκρατικές κατακτήσεις της παράταξής μας. Η Κοινοβουλευτική Ομάδα αποτελεί ένα ενεργό κέντρο προάσπισης της πολιτικής του ΠΑΣΟΚ, αποτελεί πια ένα σώμα με κατακτημένες εσωτερικές διαδικασίες, έχει τώρα πολιτική υπόσταση και δυνατότητα έργου. Έχουμε να κάνουμε ακόμα πολλά. Να καθορίσουν το Προεδρείο και οι κοινοβουλευτικοί εκπρόσωποι τους τρόπους δράσης μας. Αλλά, συγκρίνοντας τις δικές μας λειτουργίες με τις λειτουργίες των άλλων κομμάτων, μπορούμε να είμαστε βέβαιοι ότι εμείς ανοίξαμε το δρόμο, που και οι άλλοι, αργά ή γρήγορα θα μιμηθούν.

Εμπεδώσαμε στην Κοινοβουλευτική Ομάδα σύγχρονους κανόνες λειτουργίας, έτσι ώστε, όχι μόνον να προωθούμε την πολιτική μας καλύτερα, αλλά να αναβαθμίσουμε το κύρος και τη λειτουργία των δημοκρατικών θεσμών στο σύνολό τους. Η λειτουργία της Κοινοβουλευτικής Ομάδας είναι η καλύτερη συμβολή μας στην αναβάθμιση του κύρους της πολιτικής και της αξιοπιστίας των κομματικών λειτουργιών. Και χρειαζόμαστε, σήμερα όσο ποτέ, να συνδέουμε τις εσωτερικές κομματικές μας λειτουργίες με τη γενικότερη σταθερότητα και αποτελεσματικότητα του πολιτικού και κομματικού συστήματος. Η σταθερότητα αυτή βρίσκεται σε αμφισβήτηση.

Σήμερα, όσο ποτέ, πρέπει να γίνει κατανοητό από όλους, ότι βρισκόμαστε μπροστά στο τέλος μιας εποχής και στην αρχή μιας καινούργιας. Η κρίση του πολιτικού συστήματος της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας παίρνει σε κάθε ευρωπαϊκή χώρα διαφορετικές μεν μορφές, αλλά με έντονα κοινά χαρακτηριστικά. Αμφισβητείται η αξία των κομμάτων, αμφισβητείται η παραγωγική διάσταση της πολιτικής, αμφισβητούνται ιδέες και πρόσωπα, προτάσεις και λειτουργίες. Το πολιτικό σκηνικό παντού στην Ευρώπη χαρακτηρίζεται από ρευστότητα σε σχέση με τα σχεδόν πενήντα χρόνια μεταπολεμικής σταθερότητας.

Στην Ελλάδα η κρίση αυτή ταυτίζεται με το τέλος του κύκλου της μεταπολίτευσης. Από πολλούς προαναγγέλλεται το τέλος των κομμάτων, όπως τα γνωρίσαμε, και η διαμόρφωση ενός νέου πολιτικού σκηνικού, που θα προκύψει από τα ερείπια του υπάρχοντος. Για ορισμένους μάλιστα δεν πρόκειται για διαπίστωση, αλλά για επιδίωξη. Υπάρχουν κάποιοι που προσδοκούν, ότι ο κατακερματισμός του κομματικού και πολιτικού συστήματος θα εξυπηρετήσει καλύτερα τα συμφέροντά τους. Αλλά για μας, το ΠΑΣΟΚ, οι επιδιώξεις αυτές δεν μας είναι μόνο ξένες. Μας είναι εχθρικές. Εχθρικές, όχι από στενό κομματικό συμφέρον. Αλλά από βαθύτατη αίσθηση των συμφερόντων του λαού μας, από συνείδηση των εθνικών κινδύνων που αντιμετωπίζει η χώρα μας.

Η Ελλάδα σήμερα αντιμετωπίζει δύο κορυφαίες προκλήσεις. Στα επόμενα λίγα χρόνια θα πρέπει να κερδίσει το στοίχημα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Η ισότιμη συμμετοχή της Ελλάδας στη νέα, μεταβαλλόμενη ευρωπαϊκή πραγματικότητα είναι ο σημαντικότερος εθνικός στόχος στο τέλος του 20ού αιώνα και στην αρχή του 21ου. Εάν χάσουμε το τρένο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, εάν μείνουμε πίσω σε σχέση με τις

* Ομιλία του Πρωθυπουργού Κώστα Σημίτη στην Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΠΑΣΟΚ
Αθήνα, 11 Ιουνίου 1996

χώρες που θα απαρτίσουν το σκληρό πυρήνα της Ένωσης, οι επιπτώσεις θα είναι σκληρές. Επιπτώσεις οικονομικές και κοινωνικές αλλά επιπτώσεις εθνικές. Γιατί η Ελλάδα χρειάζεται ισχύ και κύρος ώστε και την πρόοδο και την ανάπτυξη της χώρας να διασφαλίσει και να αντιμετωπίσει τη δεύτερη πρόκληση, την τουρκική απειλή.

Είμαστε η μόνη ευρωπαϊκή χώρα που αντιμετωπίζει μια ευθεία απειλή στην εθνική της κυριαρχία. Η Τουρκία καθιστά όλο και περισσότερο σαφή την απειλή της, όχι μόνο στο χώρο του Αιγαίου, αλλά στο σύνολο της «γραμμής επαφής» του ελληνισμού με τις ασιατικές ακτές. Το εξωφρενικό παράδειγμα της ανακήρυξης της Γαύδου σε «γκρίζα περιοχή» αμφισβητούμενου –τάχα– καθεστώτος, αποτελεί εκδήλωση μιας στρατηγικής που αδίστακτα καταπατά, όχι μόνο το διεθνές δίκαιο, αλλά και την κοινή λογική. Επαναλαμβάνω τη σταθερή εθνική μας θέση: «Η Ελλάδα δεν διεκδικεί τίποτα, αλλά δεν παραχωρεί τίποτα». Επαναλαμβάνω και πάλι την σταθερή μας θέση: Η Ελλάδα είναι προσανατολισμένη στην προάσπιση της ειρήνης. Και δεν πρόκειται να μεταβάλλουμε κατεύθυνση επ' αυτού. Αλλά, θέλω να καταστήσω σαφές, ότι το δόγμα μας «Η Ελλάδα δεν διεκδικεί τίποτα, αλλά δεν παραχωρεί και τίποτα» συνοδεύεται από την αταλάντευτη απόφασή μας να υπερασπίσουμε χωρίς δισταγμό τα δικαιώματά μας.

Οι Ένοπλες Δυνάμεις είναι σε θέση και με το έμπυχο υλικό τους και τα μέσα που διαθέτουν να αποτρέψουν αποτελεσματικά οποιαδήποτε απειλή τολμήσει να εκδηλωθεί επιθετικά σε όλη τη «γραμμή επαφής» του ελληνισμού με την τουρκική πλευρά.

Την ίδια στιγμή προβάλλει έντονα το θέμα των «διαπλεκόμενων συμφερόντων». Διαμορφώνεται ένα «γκρίζο τοπίο» σχέσεων μεταξύ πολιτικής εξουσίας και οικονομικών συμφερόντων, με εμπλοκή των μέσων μαζικής ενημέρωσης ως αγωγών αυτών των νέων σχέσεων εξουσίας. Για την κυβέρνησή μας το θέμα αυτό είναι κρυστάλλινα καθαρό. Η πολιτική μας δεν διαπλέκεται με κανένα ιδιοτελές συμφέρον. Ένα μόνο συμφέρον γνωρίζουμε και ένα υπηρετούμε: το συμφέρον της Ελλάδας, το συμφέρον των πολιτών αυτής της χώρας. Οι ανταγωνισμοί των επιχειρηματικών συμφερόντων μας είναι ξένοι και αδιάφοροι. Με μια όμως διαφορά: τονίζω και πάλι κατηγορηματικά, ότι δεν θα επιτρέψουμε τους ανταγωνισμούς των ιδιωτικών συμφερόντων να βλάψουν, κατ' ελάχιστον, το δημόσιο συμφέρον.

Έχουμε λάβει τα μέτρα που διασφαλίζουν τη διαφάνεια σε όλους τους τομείς άσκησης της κρατικής πολιτικής. Λαμβάνουμε όλα τα μέτρα ώστε να καταστεί διαφανής και ελέγξιμη η πολιτική και κομματική ζωή για τον τελευταίο πολίτη αυτής της χώρας. Αυτό το σκοπό υπηρετεί η νομοθεσία για τις προμήθειες του δημοσίου. Αυτόν το στόχο έχει η παρέμβασή μας στη ρύθμιση της διαφάνειας στα οικονομικά των κομμάτων. Αυτόν το στόχο έχουν τα μέτρα για την εγκαθίδρυση καθεστώτος διαφάνειας στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.

Γνωρίζουμε όλοι ωστόσο, ότι η καλύτερη απάντηση σε όλες αυτές τις αμφισβητήσεις βρίσκεται στην ίδια τη δομή και τη δράση των κομμάτων, στην ίδια την άσκηση της πολιτικής. Η γυναίκα του Καίσαρος δεν αρκεί, ούτε να είναι, ούτε και να φαίνεται τίμια. Πρέπει εμείς να επιβάλλουμε τους κανόνες του παιχνιδιού. Πρέπει εμείς να θυμίσουμε και να πείσουμε ότι η πολιτική δεν είναι κάποιο επάγγελμα, αλλά μια από τις πιο ευγενείς δραστηριότητες του ενεργού πολίτη. Πρέπει να βρούμε και να εκφράσουμε πολιτικές που να δίνουν πραγματικές απαντήσεις στα προβλήματα της κοινωνίας. Πρέπει να βρούμε και να εφαρμόσουμε πολιτικές που να εμπνέουν την κοινωνία, να συναρπάζουν τους νέους ανθρώπους, να μεταβάλλουν τα κόμματα σε πρωτοπόρες δυνάμεις της κοινωνίας.

Εμείς στο ΠΑΣΟΚ δεν είμαστε ούτε θεατές, ούτε σχολιαστές των εξελίξεων. Το κόμμα μας ως σήμερα αποτέλεσε έναν από τους βασικούς πυλώνες που θεμελίωσαν τη δημοκρατία στη χώρα μετά το 1974. Το κόμμα μας αποτέλεσε τον βασικό πυλώνα εδραίωσης και θεμελίωσης του κοινωνικού κράτους πρόνοιας το '81-'89. Το κόμμα μας αποτέλεσε την πιο υπεύνητη δύναμη στην ευρωπαϊκή προσαρμογή της χώρας. Το κόμμα μας σήμερα ταυτίζεται με την ελπίδα για την υπέρβαση της κρίσης της πολιτικής και των κομμάτων, για τη δημιουργία μιας νέας εποχής για την ελληνική κοινωνία.

Δεν είμαστε το κουρασμένο κόμμα με το ένδοξο παρελθόν αλλά και με το αβέβαιο μέλλον. Είμαστε η παράταξη που έρχεται από πολύ μακριά και θα πάει πολύ μακριά την υπόθεση της δημοκρατίας και τις ιδέες του σοσιαλισμού στη χώρα μας. Είμαστε κομμάτι της ευρύτερης προσπάθειας των σοσιαλιστικών δυνάμεων σε όλη την Ευρώπη για μια κοινωνικά δίκαιη πορεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στηριγμένη στις κατακτήσεις του κοινωνικού κράτους και τα νέα αιτήματα για μια καλύτερη ποιότητα ζωής.

Το ΠΑΣΟΚ είναι το κόμμα που έχει τις απαντήσεις. Έχει τους δρόμους και ξέρει τους τρόπους και τα μέσα να δώσει τις απαντήσεις που απαιτεί η νέα εποχή που διανοίγεται μπροστά μας. Η απάντηση στο γύρισμα του 21ου αιώνα είναι το ενωμένο και ανανεωμένο ΠΑΣΟΚ, το ΠΑΣΟΚ της νέας νίκης.

Έχουμε μια υπεροχή σε σχέση με τα άλλα κόμματα. Εμείς δεν φοβόμαστε τον διάλογο, δεν φοβόμαστε τις αντιπαραθέσεις. Μάθαμε ήδη τον τρόπο να αντιμετωπίζουμε καίρια και αποτελεσματικά, τα όποια νέα ζητήματα θέτουν μπροστά μας οι πολιτικές εξελίξεις. Δώσαμε καθαρή λύση στο ζήτημα της εκλογής νέου πρωθυπουργού. Δίνουμε αποτελεσματικές λύσεις ως κυβέρνηση, δρώντας με μακρό σχεδιασμό, στα μεγάλα εκκρεμή ζητήματα της χώρας.

Βρισκόμαστε λίγες ημέρες πριν από το Συνέδριό μας. Είναι φυσικό, γόνιμο και αναπόφευκτο, να υπάρχει έντονος διάλογος, ακόμα και διαφωνίες. Είναι φυσικό και αναπόφευκτο να υπάρχουν και εντάσεις και διεκδικήσεις και φιλοδοξίες προσωπικές, ακόμα. Οφείλουμε όμως να μην παγιδευτούμε στην προσωποποίηση των προβλημάτων. Οφείλουμε να καταπολεμήσουμε ένα κλίμα πόλωσης, να παρεμποδίσουμε όσους θέλουν να δώσουν την εικόνα ενός διχασμού. Να σταματήσει αμέσως η πρακτική να θεωρούνται οι σύνεδροι ως στρατιώτες της μιας ή της άλλης παράταξης, ως ψηφοφόροι χωρίς δικιά τους αντίληψη και κρίση. Οφείλουμε να λειτουργήσουμε πολιτικά και να απαντήσουμε πολιτικά στα ζητήματα της χώρας, στα ζητήματα ιδεολογικού και πολιτικού προσανατολισμού της παράταξής μας, αλλά και στα θέματα των προσωπικών επιλογών. Δηλώσεις που περιορίζουν τα προβλήματα σε προσωπικές προτιμήσεις και μόνο αδικούν την παράταξη. Συσκοτίζουν τον πολιτικό διάλογο. Μας καθιστούν τμήμα της γενικότερης κρίσης, αντί τον σταθερό παράγοντα υπέρβασής της. Ελπίζω ότι με το Συνέδριο όλα αυτά θα σταματήσουν. Κοινός προσανατολισμός πρέπει να είναι η πολιτική αντιμετώπιση των προβλημάτων, στα οποία καλούμαστε να δώσουμε υπεύθυνες απαντήσεις.

Έχω τονίσει ήδη με σαφήνεια ότι για μένα το Συνέδριό μας είναι μια κορυφαία πολιτική διαδικασία και όχι στίβος προσωπικών ανταγωνισμών για κομματικές καρέκλες. Θα αποφασίσουμε, πρώτα για πολιτικές και ποιοι στόχους επιδιώκουμε, ποιο ΠΑΣΟΚ θέλουμε, για τις επιδιώξεις μας, και μετά για πρόσωπα. Έχω καταστήσει σαφές ότι χρειαζόμαστε καθαρές λύσεις σε όλα. Προσθέτω σήμερα, χρειαζόμαστε καθαρές και μακροπρόθεσμες λύσεις για όλα. Δεν μπορούμε να αποφασίζουμε με ορίζοντα μηνών. Δεν μπορούμε να αφήνουμε εκκρεμή προβλήματα και ερωτήματα.

Ο ορίζοντας των αποφάσεών μας δεν μπορεί να είναι κατώτερος του ορίζοντα των προκλήσεών μας. Ο λαός δεν θέλει λύσεις υπό προθεσμία ή υπό αίρεση, διότι κανένα πρόβλημά του δεν επιδέχεται αναβολή, καμία λύση δεν αποτελεί λύση όταν έχει προθεσμία ή αίρεση. Θα δώσουμε λοιπόν στο Συνέδριό μας καθαρές και μακροπρόθεσμες λύσεις για την προοπτική της παράταξής μας, που ταυτίζεται με την προοπτική και την ελπίδα του τόπου.

Το ΠΑΣΟΚ είναι ενωμένο, το ΠΑΣΟΚ θα βγει από το Συνέδριο ακόμα πιο ισχυρό, ακόμα πιο ελπιδοφόρο, θα σηματοδοτήσει την ανανέωση της παράταξης, τη νίκη για μια νέα τετραετία δημιουργικού κυβερνητικού έργου.

Το Συνέδριό μας θα απογοητεύσει όσους προσδοκούν ή και επιδιώκουν την αποσύνθεση του πολιτικού σκηνικού, την πολυδιάσπαση των κομμάτων, την ιταλοποίηση του πολιτικού σκηνικού. Ας επενδύσουν, όλοι αυτοί, αλλού. Χτυπάνε λάθος πόρτες, όταν απευθύνονται σε εμάς. Δεν υπάρχει ούτε ένα στέλεχος του ΠΑΣΟΚ που θα διακυβεύσει την ενότητα της παράταξης, αν δεν δικαιωθεί η προσωπική του φιλοδοξία. Δεν ταιριάζει στην ιστορία μας αυτό. Δεν θα το επιτρέψουν τα εκατομμύρια των ανθρώπων που έδωσαν στο ΠΑΣΟΚ όχι μόνο την ψήφο τους, αλλά ένα κομμάτι της ίδιας της ζωής τους. Το ΠΑΣΟΚ είναι και θα παραμείνει ενωμένο.

Σε λίγες μέρες κλείνει τις εργασίες η Τρίτη τακτική σύνοδος της Βουλής. Θα αναφερθώ πολύ σύντομα στο πώς προχωρήσαμε στο πρώτο 4μηνο της θητείας αυτής της Κυβέρνησης. Επιγραμματικά θα χαρακτηρίζα τη δράση μας ως στροφή στην πολιτική, συνέχεια του κυβερνητικού έργου, ανανέωση των πολιτικών μας και προσπάθεια για τη δημιουργία των προϋποθέσεων μιας συνεχούς παρουσίας του ΠΑΣΟΚ στη διακυβέρνηση της χώρας.

Ο θεσμικός εκσυγχρονισμός αποτελεί για την κυβέρνηση θεμελιώδη προϋπόθεση για την εμβάθυνση της δημοκρατίας, την διεύρυνση του κράτους δικαίου και τη δημιουργία του αναγκαίου βάθρου οικονομικής ανάπτυξης και αποτελεσματικότητας των πολιτικών της κυβέρνησης.

Στις προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησης τονίσαμε την ανάγκη για τον εκσυγχρονισμό του πολιτικού μας συστήματος, την ανάγκη για αποκέντρωση, για διαφάνεια, για περισσότερη δημοκρατία. Καθορίσαμε ως στόχο μας την πολιτεία οργανωτή και εγγυητή ελευθερίας, την ισχυρή κοινωνία.

Στο πλαίσιο αυτό με τη νέα λειτουργία της Κυβερνητικής Επιτροπής και του Υπουργικού Συμβουλίου, περάσαμε σε μία καινούργια περίοδο ενδοκυβερνητικής σύνθεσης απόψεων και συλλογικότητας στις διαδικασίες και τις αποφάσεις. Συγχρόνως, αποκεντρώσαμε αρμοδιότητες του Υπουργικού Συμβουλίου στους υπουργούς και σε άλλα κυβερνητικά όργανα.

Κατατέθηκε στη Βουλή το σχέδιο νόμου για τη χρηματοδότηση των κομμάτων που αποτελεί σημαντικό βήμα για τη δημοκρατία, τη διαφάνεια, την αξιοπιστία του πολιτικού μας συστήματος.

Πρωτεύονταν αποφασιστικά οι αναγκαίες ενέργειες για την περιφερειακή συγκρότηση και την αποκέντρωση του Κεντρικού κράτους, καταργήθηκαν οι περιφερειάρχες και μετά από διάλογο με τους ενδιαφερόμενους κατατίθεται το νομοσχέδιο για τη συγκρότηση της Περιφέρειας σε ενιαία ολοκληρωμένη διοικητική μονάδα και την εκχώρηση αρμοδιοτήτων στους Ο.Τ.Α. πρώτου και δεύτερου βαθμού. Ολοκληρώθηκαν επίσης τα νομοσχέδια για την ποινική ευθύνη των Υπουργών και την προστασία του πολίτη από την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων και επίκειται η κατάθεσή τους.

Ψηφίστηκε από τη Βουλή νόμος που εκσυγχρονίζει θεσμούς του οικογενειακού δικαίου και νόμος για το ποινικό δίκαιο και το σωφρονιστικό σύστημα, ενώ βρίσκεται σε πλήρη ανάπτυξη σύνολο συνοδευτικών δράσεων και μέτρων για την ουσιαστική αναμόρφωση και εκσυγχρονισμό του σωφρονιστικού μας συστήματος.

Με ιδιαίτερη προσοχή επανεξετάζονται τα ισχύοντα θεσμικά πλαίσια για δημόσια έργα και προμήθειες με στόχο τη διασφάλιση της διαφάνειας και της εξυπηρέτησης του δημοσίου συμφέροντος. Βρίσκονται σε επεξεργασία τους με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα, τα Προεδρικά Διατάγματα με τα οποία θεσπίζονται συγκεκριμένες διαδικασίες για τον έλεγχο της τήρησης των κανόνων διαφάνειας στο ραδιοτηλεοπτικό χώρο.

Στον τομέα της οικονομίας το νομοσχέδιο για τις ΔΕΚΟ, σημαντικές τροποποιήσεις του αναπτυξιακού νόμου και η ρύθμιση του θέματος ονομαστικοποίησης μετοχών αποτελούν πραγματικότητα, ενώ σύντομα ολοκληρώνονται οι αναγκαίες θεσμικές παρεμβάσεις για το χρηματιστήριο, την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, την ανεξαρτητοποίηση της Τράπεζας Ελλάδας, την αξιοποίηση της κινητής και ακίνητης περιουσίας των Δημόσιων Οργανισμών.

Στις προγραμματικές δηλώσεις μας τονίσαμε τη στρεβλή ανάπτυξη του κοινωνικού κράτους, την ανάγκη αναπροσανατολισμού του. Έτσι προχώρησε ο σχεδιασμός της πολιτικής μας για ένα πιο δίκαιο και πιο αποτελεσματικό κοινωνικό πρόσωπο των δράσεών μας, που παρουσιάστηκε στη σχετική προ ημερησίας διατάξεως συζήτηση που έγινε στη Βουλή για την ανεργία. Αντίστοιχα, δρομολογήθηκαν οι αναγκαίες θεσμικές παρεμβάσεις. Όπως, το νομοσχέδιο για την Απασχόληση, η αναμόρφωση όλου του θεσμικού πλαισίου για τη Διαχείριση των κοινωνικών πόρων του 2ου Κ.Π.Σ. με διαδικασίες και θεσμούς που διασφαλίζουν διαφάνεια, αξιοπιστία και αποτελεσματικότητα, η προετοιμασία νομοσχεδίου που αφορά την αντιμετώπιση της μαύρης αγοράς εργασίας, η θέσπιση ειδικών ρυθμίσεων για την προστασία των εργαζομένων σε φθίνουσες περιοχές και σε επιχειρήσεις που αναδιарθρώνονται ή ιδιωτικοποιούνται.

Στα συνθλιπτικά πλαίσια της οικονομικής πραγματικότητας επιτύχαμε να εξασφαλίσουμε τη μέγιστη δυνατή συμβολή σε περίπου 380.000 χαμηλοσυνταξιούχους χωρίς άλλα εισοδήματα, ενώ θα συνεχιστούν οι προσπάθειες για μια συνολική βιώσιμη λύση του ασφαλιστικού προβλήματος.

Στον τομέα της υγείας έχει ολοκληρωθεί το νομοσχέδιο για την υγεία που παρεμβαίνει σε κρίσιμους τομείς υγειονομικής πολιτικής.

Συγχρόνως αναμορφώνεται ο τομέας Πρόνοιας με ειδικότερες παρεμβάσεις για άτομα με ειδικές ανάγκες, για τους τσιγγάνους, για άτομα της τρίτης ηλικίας, για πρόνοια και επιδόματα για τους οικονομικά αδύνατους, για κέντρα εξειδικευμένης πρόνοιας και για την ψυχική υγεία.

Στις προγραμματικές δηλώσεις τονίσαμε ακόμη το στόχο της σταθερότητας της οικονομίας, της δημιουργίας των προϋποθέσεων για ανάπτυξη και ποιοτικές αλλαγές, για μεγιστοποίηση της ικανότητας της Ελλάδας ν' ανταγωνιστεί μ' επιτυχία σ' ένα κόσμο αλληλεξάρτησης. Με συνέπεια ακολουθήσαμε αυτή τη γραμμή. Για παράδειγμα: Στο μέτωπο της οικονομίας και της στρατηγικής ανάπτυξης, η Κυβέρνηση παρακολουθεί βήμα-βήμα τις εξελίξεις των μακροοικονομικών μεγεθών και θεωρεί ότι θα ελέγξει τις συγκυριακές επιπτώσεις στο

επίπεδο του πληθωρισμού. Ήδη υπάρχουν τα πρώτα θετικά δείγματα. Μια σειρά από μέτρα που αφορούν τη χορήγηση πιστώσεων θα υποβοηθήσουν τη θετική πορεία.

Εξετάσαμε την εφαρμογή του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και αποφασίσαμε ενέργειες για την καλύτερη αξιοποίησή του. Όπως και εξετάσαμε τα θέματα χρηματοδότησης των μεγάλων έργων και τις αναγκαίες παρεμβάσεις ώστε να υπάρξει συντονισμένη δράση και χρονοδιαγράμματα. Ήδη για παράδειγμα ξεπεράστηκαν τα προβλήματα χρηματοδότησης του έργου του φυσικού αερίου από την ΕΤΕ και το έργο προχωρεί απρόσκοπτα.

Αποφασίσαμε τις αρχές μιας συντονισμένης προσπάθειας για την εξοικονόμηση δαπανών, προσπάθεια που θα δείξει σύντομα τους καρπούς της. Εντάθηκαν οι προσπάθειες κατά της φοροδιαφυγής με ανάλογους θετικούς καρπούς και εστάλησαν ήδη οι οδηγίες για την κατάρτιση του προϋπολογισμού '97, όπως και αποφασίστηκαν διαδικασίες για τον έλεγχο των προτάσεων των Υπουργείων.

Για την προστασία των καταναλωτών έγινε μια σημαντική προσαρμογή στα Τιμολόγια της ΔΕΗ που ανταποκρίθηκε στις ανάγκες κοινωνικής δικαιοσύνης έναντι ορισμένων καταναλωτών αλλά και στη διασφάλιση πόρων για το επενδυτικό της πρόγραμμα.

Με εντατικούς ρυθμούς συνεχίστηκε η αντιμετώπιση των θεμάτων των μεγάλων έργων, ενώ παράλληλα προχωρούν και τα έργα για την αποκατάσταση των σεισμοπλήκτων, έργα εγγειοβελτιωτικά, ύδρευσης και αποχέτευσης και στις υποδομές μεταφορών. Όλα αυτά συνθέτουν ένα σύνολο παρεμβάσεων που θα αλλάξει ποιοτικά το τοπίο ζωής και οικονομικής δράσης στη χώρα μας.

Άφησα για το τέλος την αναφορά στη στρατηγική μας για μια ισχυρή Ελλάδα. Η κυβέρνηση αυτή ξεκίνησε τη θητεία της με την κρίση στα Ίμια.

Αντιδράσαμε άμεσα, αντιδράσαμε ορθά.

Η κυβέρνηση προχώρησε σ' ένα πλέγμα δράσεων σύμφωνα με τις προγραμματικές της εξαγγελίες για το ποιά Ελλάδα θέλουμε, ποιόν ρόλο διεκδικούμε στη διεθνή σκηνή, στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στα Βαλκάνια και τη Μεσόγειο. Ποιές είναι οι απόψεις μας για το πώς θα διασφαλίσουμε την ειρήνη, τη συνεργασία, την οικονομική ευημερία. Πώς θα διασφαλίσουμε την εφαρμογή κανόνων δικαίου, πώς θ' αναδείξουμε τις σύγχρονες αξίες του πολιτισμού μας. Πώς θα γίνουμε μέτοχοι και συνδιαμορφωτές των εξελίξεων.

Οι θέσεις μας είναι γνωστές και από την πρόσφατη συζήτηση στη Βουλή.

Είχαμε διαβουλευθεί με τους περισσότερους πολιτικούς ηγέτες που συνδιαμορφώνουν μέσα και έξω από την Ευρωπαϊκή Ένωση τις εξελίξεις.

Είχαμε συζητήσεις σε πολλαπλά επίπεδα με εκπροσώπους των χωρών της Βαλκανικής, προσεγγίζοντας κοινά προβλήματα και τρόπους συνεργασίας.

Πρωθούμε τις θέσεις μας στη Διακυβερνητική Διάσκεψη για την αναθεώρηση της Συνθήκης του Μάαστριχτ. Βρισκόμαστε σε διαρκή επικοινωνία με την κυβέρνηση της Κύπρου. Αντιμετωπίζουμε με ξεκάθαρη στρατηγική και τακτική τις ελληνοτουρκικές σχέσεις αλλά και την τουρκική προκλητικότητα.

Διευρύνουμε και εντατικοποιήσαμε τις δράσεις του επιχειρησιακού τομέα στην εθνική άμυνα λαμβάνοντας υπ' όψη και την εμπειρία στα Ίμια. Προωθήσαμε τις διαπραγματεύσεις για συνεργασίες στον αμυντικό τομέα με Βουλγαρία, Ρουμανία, Ουγγαρία, Ρωσία και Πολωνία. Επικεντρώνουμε την προσπάθειά μας στη διαρκή βελτίωση του αξιόμαχου των Ενόπλων μας Δυνάμεων και στη στήριξή του από το αναγκαίο πρόγραμμα εξοπλισμών.

Αυτά, κύριοι συνάδελφοι, είναι μερικά στοιχεία της δράσης μας. Την αποσπασματική και πολύ σύντομη αυτή εικόνα, που μου επιβάλλουν οι χρονικοί περιορισμοί μπορώ να συμπληρώσω αφού ακούσω τους προβληματισμούς και τις προτάσεις σας.

Όμως, όλες οι δράσεις μας στο εξωτερικό και εσωτερικό μέτωπο κατατείνουν συντονισμένα σ' αυτό που ορίσαμε στις προγραμματικές μας δηλώσεις ως υπέρτατο στόχο, μια ισχυρή Ελλάδα.

Είμαστε ακόμη στην αρχή. Η ανανέωση και ο εκσυγχρονισμός χρειάζονται συνεχή και συνεπή προσπάθεια. Χρειάζονται όμως και ένα κόμμα που στηρίζει το νέο. Δεν αμφιβάλλει, δεν διστάζει, δεν ταλαιπωρείται από αβεβαιότητες. Έχει δώσει στα προβλήματά του καθαρές και μακροπρόθεσμες λύσεις. Έχει αρνηθεί τη συνέχιση εσωστρεφών συζητήσεων, την αβεβαιότητα των αναβολών, την αμφισημία πρόσκαιρων λύσεων.

Αυτές τις ημέρες η ΝΔ δίνει παραδείγματα μιας παραδοσιακής και αδιέξοδης πολιτικής. Ο κ. Έμπερτ, αφού κατήγγειλε σε υψηλούς τόνους «προδοσίες» αλλάζει και γραμμή και συνιστά να μη χρησιμοποιούνται τέ-

τοιες εκφράσεις. Όλες οι τοποθετήσεις του γίνονται ανάλογα με εκείνο που τον συμφέρει συγκυριακά. Οι ρητορείες, τα μεγάλα λόγια, οι καταγγελίες και οι δήθεν υπεύθυνες στάσεις εναλλάσσονται με ένα μόνο σκοπό: το θέατρο. Η χώρα έχει ταλαιπωρηθεί από τις ευκαιριακές αυτές στάσεις, από την πολιτική που εξαντλείται σε τακτικίστικες κινήσεις, από τη σοβαρότητα που είναι μόνο σοβαροφάνεια. Δεν χρειάζεται η χώρα το λόγο που απευθύνεται σε βαριεστημένους θαμώνες καφενείου.

Η κυβέρνηση έχει δώσει δείγματα γραφής τους τέσσερις αυτούς μήνες ότι μπορεί να οδηγήσει τη χώρα σε μια νέα πορεία.

Το ΠΑΣΟΚ είναι η δύναμη για έναν ρωμαλέο εκσυγχρονισμό της ελληνικής κοινωνίας. Εμείς είμαστε ο πυλώνας για μια ισχυρή και κοινωνικά δίκαιη Ελλάδα. Εμείς είμαστε η δύναμη που θα φέρουμε την Ελλάδα σε μια ισότιμη τροχιά στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Εμείς είμαστε η εγγύηση του πατριωτισμού όχι των λόγων αλλά των έργων. Γιατί πατριωτισμός σήμερα είναι ό,τι καθιστά την Ελλάδα ισχυρή. Και η πολιτική μας, η εκσυγχρονιστική στρατηγική στην κοινωνία, την οικονομία και τους θεσμούς είναι ο μονόδρομος της ανάπτυξης και της προόδου. Μονόδρομος, όχι μόνο για το ΠΑΣΟΚ αλλά για τη χώρα.

Αυτή την πολιτική θα εφαρμόσουμε, αυτή την πολιτική θα βαθύνουμε στο Συνεδριό μας. Ο εκσυγχρονισμός του κόμματος και της χώρας είναι μια αλληλένδετη, μια οργανική σχέση που θα φέρουμε νικηφόρα εις πέρας. Το σύνθημά μας είναι Ενότητα - Ανανέωση - Νίκη. Και σ' αυτό έχουμε κοντά μας το λαό, έχουμε κοντά μας τις πιο πλούσιες δυνάμεις της ελληνικής κοινωνίας. Το ΠΑΣΟΚ θα γυρίσει στην Ελλάδα τις πρώτες σελίδες του 21ου αιώνα. Εμείς θα κερδίσουμε το στοίχημα της ανανέωσης, θα φέρουμε τη νέα νίκη.

ΑΦΕΘΗΡΙΑ ΜΙΑΣ ΝΕΑΣ ΕΠΟΧΗΣ

Σήμερα, την ημέρα που ξεκινούν με τον πιο επίσημο τρόπο οι διαδικασίες συζήτησης του καταστατικού του κινήματός μας, είναι ανάγκη να στοχαστούμε ουσιαστικά σε ποια ερωτήματα καλείται το κόμμα μας να απαντήσει στην προσυνεδριακή διαδικασία: Θα απαντήσει για πρόσωπα και κατανομές ρόλων ανάμεσά μας ή θα αποφασίσει για πολιτικές θέσεις και την πολιτική προοπτική της παράταξης; Θα είναι το Συνεδριό μας μια διαδικασία εσωτερικής αυτοκατανάλωσης ή μια πολιτική διαδικασία η οποία θα καταστήσει το ΠΑΣΟΚ πρωταγωνιστή των εξελίξεων στο τέλος του 20ού και την αρχή του 21ου αιώνα; Για μένα η απάντηση είναι αυτονόητη: το ΠΑΣΟΚ έφτασε ως εδώ και θα πάει παραπέρα, μόνον εφόσον δώσει πολιτικές απαντήσεις στα μεγάλα ζητήματα του λαού, μόνον όταν πιστοποιήσει με τις θέσεις του τον κεντρικό του ρόλο στην πολιτική ζωή της χώρας, μόνον εφόσον αρνηθεί με τον πιο κατηγορηματικό τρόπο μια συζήτηση που θα αφορά προσωπικές επιδιώξεις και την κατάληψη των κομματικών αξιωμάτων.

Αυτές τις ημέρες, ένα νοσηρό κλίμα κυριαρχεί στη δημόσια ζωή. Καταγγελίες και διαμάχες συμφερόντων βρίσκονται καθημερινά στο προσκήνιο της δημοσιότητας. Αυτές οι διαμάχες συμφερόντων δεν αφορούν την κυβέρνησή μας. Δεν πρόκειται η κυβέρνηση και το ΠΑΣΟΚ να περισπαστούν στο έργο τους και στις πρωτοβουλίες τους από τις συγκρούσεις επιχειρηματικών συμφερόντων. Η διακυβέρνηση της χώρας είναι διαυγής στους στόχους της και έχει ένα κυρίαρχο γνώρισμα: την απόλυτη διαφάνεια στις αποφάσεις. Η κυβέρνησή μας έχει ένα μόνον οδηγό και χαρακτηριστικό: την αταλάντευτη προάσπιση και προαγωγή του δημοσίου συμφέροντος. Γι' αυτό και ήδη δήλωσα χθες. Θα καθιερώσουμε θεσμούς και διαδικασίες, ώστε να υπάρχει ένα σύγχρονο και λειτουργικό σύστημα ελέγχου πρόσφορο να εξασφαλίζει τη διαφάνεια στις δημόσιες προμήθειες και τα δημόσια έργα. Οι υποθέσεις αυτές οι οποίες απασχολούν σήμερα την κοινή γνώμη, μας είναι ξένες. Είναι υποθέσεις, βεβαίως, με τις οποίες επιλαμβάνεται και πρέπει ανεμπόδιστα, ανεπηρέαστα και ανεπίληπτα να διερευνήσει η Δικαιοσύνη. Ήδη η κυβέρνηση δήλωσε ότι θα παράσχει στη Δικαιοσύνη κάθε συνδρομή στο έργο της. Εμείς θέλουμε και θα επιδιώξουμε να μην υπάρχουν σκιές και υποψίες.

Υπάρχει όμως, σε αυτό το νοσηρό κλίμα της γενικευμένης καχυποψίας, μια άλλη πλευρά. Μπορεί ορισμένοι να φαντάζονται – και άλλοι να επιδιώκουν – την αδυναμία της κυβέρνησης να παίρνει καίριες αποφάσεις. Μπορεί ορισμένοι να φαντάζονται – και άλλοι να σχεδιάζουν – την αδράνεια του έργου μας, έτσι ώστε να εξυπηρετήσουν πολιτικούς στόχους. Προειδοποιώ, ότι όλοι αυτοί χτυπάνε μάταια, σε λάθος πόρτα.

Η κυβέρνησή μας είναι κυβέρνηση έργου. Είναι κυβέρνηση ευθύνης και συνέπειας. Δεν πρόκειται εμείς να θυσιάσουμε την οικονομία και την ανάπτυξη της χώρας σε οποιουσδήποτε σχεδιασμούς κέντρων συμφερόντων, όπου και αν βρίσκονται αυτά, και όση δύναμη και εάν διαθέτουν. Στη δύναμη των διαπλεκομένων συμφερόντων εμείς έχουμε να αντιτάξουμε μια πολύ ανώτερη δύναμη: το συμφέρον της χώρας, το συμφέρον του ελληνικού λαού. Αντιτάσσουμε τη διαφάνεια στους σχεδιασμούς μας και τη διαύγεια στις αποφάσεις μας. Δεν πρόκειται να παρασυρθούμε κάτω από την πίεση ενό αρνητικού κλίματος στην εύκολη διέξοδο των αναβολών

* Ομιλία του Πρωθυπουργού Κώστα Σημίτη στη Σύνοδο της Κ.Ε. του ΠΑΣΟΚ
Αθήνα, 17 Μαΐου 1996

και των μεταθέσεων του χρόνου των κρίσιμων αποφάσεων. Οι δικοί μας δισταγμοί είναι αυτό που επιδιώκουν όσοι θέλουν να κάνουν τις δημόσιες επιχειρήσεις βορά σε στρατηγικούς επενδυτές. Προειδοποιώ όλους εκείνους που επιδιώκουν να οδηγήσουν την κυβέρνηση σε απραξία και τη χώρα σε παράλυση ότι πλανώνται πλάι-πλάι οικτρά. Η οικονομία δεν θα κλυδωνισθεί και η ανάπτυξη θα προχωρήσει, γιατί αυτό απαιτεί το συμφέρον της χώρας, που δεν ταυτίζεται με κανένα επιμέρους μικρότερο και ιδιοτελές συμφέρον.

Η κυβέρνησή μας επιδιώκει τη δημιουργία μιας ισχυρής Ελλάδας. Η ισχυρή Ελλάδα λέει όχι στη λογική των συγκρουόμενων συμφερόντων. Λέει όχι στην σκανδαλολογία και την επιχείρηση σπύλωσης της πολιτικής. Λέει όχι στην εγκατάλειψη των στόχων και την αδράνεια, στον εκφοβισμό μέσα από την σκανδαλολογία.

Η κρουστική στάση μας έναντι όλων αυτών των φαινομένων είναι δεδομένη. Δεν επιτρέπεται όμως, επειδή όλα αυτά δεν μας αφορούν ως κυβέρνηση, να μην στοχαστούμε πάνω στο τι σημαίνει η διαπλοκή των συμφερόντων για την πολιτική ζωή της χώρας. Είναι φανερό ότι παγκόσμια, τις τελευταίες δεκαετίες, παρατηρείται μια σταθερή μετάθεση εξουσίας. Οι κοινοβουλευτικοί αντιπροσωπευτικοί θεσμοί αδυνατίζουν, ακόμα και η ισχύς της εκτελεστικής εξουσίας αμφισβητείται, από την επέλαση οικονομικών συμφερόντων που έχουν νέους τρόπους δράσης και επηρεασμού. Σήμερα, στις περισσότερες περιπτώσεις, διαπλέκονται καίρια με τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Η ισχύς αυτών των συμφερόντων δεν εστιάζεται μόνον στον επηρεασμό της πολιτικής ζωής και των αποφάσεων σε κάθε χώρα. Σας θυμίζω την οργή του Ζακ Ντελόρ, όταν κατήγγειλε ότι δεν είναι δυνατό η ημερήσια διάταξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να αποφασίζεται όχι από την ίδια, αλλά από την πίεση των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης. Και προφανώς δεν εννοούσε μόνον αυτό.

Υπάρχουν δύο τρόποι αντιμετώπισης αυτής της νέας εξουσίας. Ο ένας δρόμος είναι η συναλλαγή, η διαπραγμάτευση της πολιτικής εξουσίας με τις νέες αυτές δυνάμεις. Τα κόμματα του νεοφιλελευθερισμού, με ανοιχτό ή συγκαλυμμένο τρόπο, έχουν αποδεχθεί αυτή τη συναλλαγή. Την έχουν μάλιστα αναγορεύσει σε στοιχείο της ιδεολογίας τους, τη συγκαλύπτουν με την επίκληση της αγοράς, του ανταγωνισμού, της ιδιωτικοποίησης. Αλλά οικονομικές λειτουργίες που οδηγούν στο να εξαγοράζεται η πολιτική, σημαίνουν κατάργηση της δημοκρατίας, σημαίνουν την παρακμή της κοινωνίας των ελευθέρων και υπευθύνων πολιτών. Μια υποταγή της δημοκρατίας σε αγοραίες εξουσίες σημαίνει ότι ανοίγουμε την πόρτα σε μια νέα βαρβαρότητα, όπου το γυμνό συμφέρον των ολίγων και ισχυρών θα επιβάλλεται στο συμφέρον των πολλών και ανίσχυρων.

Αυτό το μοντέλο, που το φλερτάρει η Νέα Δημοκρατία, δεν έχει να κάνει τίποτα με εμάς. Και αυτό, χρήσιμο θα ήταν να το καταλάβουν καλά όλοι. Οι σοσιαλιστές, όπως και κάθε πολίτης που σέβεται τη δημοκρατία, δεν δέχονται, ότι οι αντιπροσωπευτικοί θεσμοί μπορούν να τεθούν υπό περιορισμό ή κηδεμονία. Ότι, ακόμα χειρότερα, οι αποφάσεις για το κράτος και τη χώρα μπορούν να λαμβάνονται, όχι με κριτήριο το δημόσιο συμφέρον, αλλά με βάση την κατανομή ισχύος των επιμέρους ισχυρών ιδιωτικών συμφερόντων. Χρέος μας είναι να προασπίσουμε τα συμφέροντα του λαού και της χώρας. Να δώσουμε κύρος και υπόσταση στους δημοκρατικούς θεσμούς. Να δώσουμε την ισχύ που απαιτείται για την επιβολή της νομιμότητας στην εκτελεστική εξουσία. Να διασφαλίσουμε την αξιοπιστία της πολιτικής και των πολιτικών. Να δημιουργήσουμε την ισχυρή Ελλάδα.

Για να επιτύχουμε όλα αυτά όμως υπάρχει μια καίρια προϋπόθεση. Χρειαζόμαστε ένα ισχυρό κόμμα, με ισχυρή και διαυγή εσωκομματική δημοκρατία, έναν κομματικό οργανισμό με στέρεους δεσμούς με την κοινωνία και τους πολίτες. Το κατώφλι του 21ου αιώνα θα το διαβούμε με ψηλά το κεφάλι, μόνον εάν κερδίσουμε το στοίχημα του εκσυγχρονισμού της πολιτικής μας λειτουργίας. Εάν εξασφαλίσουμε την απάντηση του ΠΑΣΟΚ στις νέες προκλήσεις. Το μέλλον του ΠΑΣΟΚ ταυτίζεται με την ανανέωσή του. Το Συνέδριό μας πρέπει να θέσει τα θεμέλια για τη μετάβασή μας σε νέες λειτουργίες. Το Συνέδριό μας πρέπει να είναι αφετηρία ενός νέου συμβολαίου του ΠΑΣΟΚ με την ελληνική κοινωνία. Αυτό χρειαζόμαστε. Αυτό δρομολογούμε και αυτό θα επιτύχουμε.

Ο Ανδρέας Παπανδρέου είχε κάποτε προειδοποιήσει ότι ορισμένοι φαντάζονται ότι η μεταανδρεϊκή εποχή θα είναι και μια μεταπασοκική εποχή. Σε όσους τυχόν εξακολουθούν να ελπίζουν για κάτι τέτοιο απαντούμε: η μεταανδρεϊκή εποχή είναι η εποχή του ΠΑΣΟΚ. Του ενωμένου ΠΑΣΟΚ. Του ΠΑΣΟΚ που έχει τη δύναμη της ανανέωσης. Του ΠΑΣΟΚ που έχει τη δυναμική του εκσυγχρονισμού. Του ΠΑΣΟΚ που θα οδηγήσει τη χώρα σε μια νέα εποχή, ανταποκρινόμενο στις νέες προκλήσεις, που ορθώνει μπροστά του η νέα πραγματικότητα.

Η πραγματικότητα που μας περιβάλλει δεν είναι ευχάριστη, ούτε επιτρέπει οποιουδήποτε είδους επανάπαυση. Η χώρα μας αντιμετωπίζει δύο μεγάλες προκλήσεις. Αφενός, ορθώνεται μπροστά μας η πρόκληση

της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Δεν επιτρέπεται, με λάθη ή παραλείψεις, να χάσουμε το τρένο της ραγδαίας διαμορφούμενης νέας ευρωπαϊκής πραγματικότητας. Αν η Ελλάδα δεν ενταχθεί στις χώρες που θα προχωρήσουν την ενοποίηση, αν αφεθεί η χώρα να διολισθήσει στη μακρινή περιφέρεια της Ευρώπης, οι επιπτώσεις θα είναι βαρύτερες σε όλους τους τομείς, οικονομικό, κοινωνικό, πολιτικό ακόμα και εθνικό. Η στάση μας είναι κατηγορηματική: δεν θα θυσιάσουμε τα μακροπρόθεσμα συμφέροντα της χώρας, σε μικροπολιτικές σκοπιμότητες και συμβιβασμούς, σε υπολογισμούς για το πολιτικό κόστος των ενεργειών μας. Αν τα κόμματα της αντιπολίτευσης κάνουν την στρουθοκάμηλο και πλειοδοτούν σε λαϊκισμό, εμείς δεν θα τα ακολουθήσουμε.

Η δεύτερη πρόκληση είναι η διασφάλιση της ακεραιότητας της χώρας. Είμαστε η μόνη ευρωπαϊκή χώρα που αντιμετωπίζουμε επιβουλή στην εδαφική μας ακεραιότητα και στα κυριαρχικά μας δικαιώματα. Και επαναλαμβάνω από αυτό το βήμα, προς όλους τους αποδέκτες, την σαφή θέση μας: «δεν διεκδικούμε τίποτα, αλλά δεν παραχωρούμε τίποτα». Και καλό είναι αυτό να γίνει απολύτως κατανοητό από όλους. Για την αντιμετώπιση της τουρκικής επιθετικότητας, ενεργοποιούμε το σύνολο των διπλωματικών μας μέσων. Ενεργοποιούμε τον ελληνισμό σε όλες τις άκρες του κόσμου όπου βρίσκεται. Σταθερή επιδίωξή μας είναι η ειρήνη. Αλλά, ρίχνουμε και ιδιαίτερο βάρος στην αποτροπή. Ενισχύουμε τα οπικά συστήματα με το νέο πρόγραμμα προμηθειών και εκσυγχρονίζουμε τη δομή των Ενόπλων Δυνάμεων. Δεν έχουμε μόνο το δίκαιο, έχουμε και την ισχύ να το προασπίσουμε αποτελεσματικά, αν χρειαστεί.

Υπάρχει ωστόσο για μας, το ΠΑΣΟΚ, μια τρίτη, εσωτερική πρόκληση. Για να επιτύχουμε το στόχο της συμμετοχής στην ευρωπαϊκή ενοποίηση, για να επιτύχουμε την αποτροπή των εξωτερικών κινδύνων, οφείλουμε να θέσουμε τη χώρα σε μια άλλη τροχιά. Οφείλουμε να δημιουργήσουμε την ισχυρή Ελλάδα. Χώρα σεβαστή στους φίλους και τους αντιπάλους, χώρα στην οποία οι άνθρωποι θα ελπίζουν και θα εργάζονται με την προοπτική για ένα καλύτερο μέλλον.

Στην Ελλάδα σήμερα πρέπει να κυριαρχήσει ένας νέος πατριωτισμός: πατριωτικό σήμερα είναι ό,τι καθιστά την Ελλάδα ισχυρή. Χρειάζεται λοιπόν με σχέδιο αλλά και ορμή, με φαντασία αλλά και συγκεκριμένα βήματα, με τόλμη αλλά και πρακτικότητα, να πραγματοποιήσουμε έναν εκ βάθρων εκσυγχρονισμό της χώρας. Η Οικονομία, η Διοίκηση, η Παιδεία, η Υγεία και η Κοινωνική Πρόνοια είναι οι προτεραιότητές μας. Χωρίς γενναίες μεταρρυθμίσεις, χωρίς ριζικές αλλαγές των δομών και λειτουργιών όλου του ευρύτερου δημόσιου τομέα θα χάσουμε το στοίχημα της ανάπτυξης, θα χάσουμε το στοίχημα του 21ου αιώνα.

Εμείς στο ΠΑΣΟΚ είμαστε οι μόνοι που μπορούμε και έχουμε χρέος να κερδίσουμε το στοίχημα για μια ισχυρή Ελλάδα.

Η ηγεσία της ΝΔ αδυνατεί να συγκροτήσει μια ολοκληρωμένη και συνεκτική πολιτική πρόταση που μπορεί να την οδηγήσει με σιγουριά και προοπτική την Ελλάδα του 2000.

Δεν μπορεί να πείσει ότι μπορεί να διασφαλίσει την ειρήνη.

Δεν μπορεί να πείσει ότι αυτή μπορεί να δώσει κύρος και ισχύ στο λόγο της Ελλάδας, να τη βγάλει από το περιθώριο, να ανοίξει νέους δρόμους παρουσίας στην Ευρωπαϊκή και Διεθνή σκηνή. Την ενδιαφέρει μόνον ότι μπορεί να εξωραΐσει την προσωπική εικόνα του αρχηγού της.

Ούτε μπορεί να πείσει ότι έχει μια άλλη πιο αποτελεσματική πολιτική οικονομικής ανάπτυξης που αγκαλιάζει όλη την Ελλάδα. Η εκσυγχρονιστική της συμβολή είναι να επιχειρεί την αποσταθεροποίηση του οικονομικού κλίματος, ενσπείροντας κάθε τόσο φόβους και ανασφάλειες. Όμως την αποσταθεροποίηση θα κληθούν να πληρώσουν πρώτα οι μισθωτοί και ο μέσος πολίτης.

Δεν νοιάζεται βέβαια ούτε για τον περιορισμό των ανισοτήτων, την ανάδειξη των ικανοτήτων όλων των πολιτών, τη στήριξη των ασθενέστερων. Αξίες ανθρωπιάς και κοινωνικής ευαισθησίας μένουν σε επίπεδο λόγων, ούτε καν συμπεριφοράς.

Αναδεικνύεται σιγά σιγά στη ΝΔ και πάλι το πρόσωπο του αυταρχισμού, των εθνικιστικών εξάρσεων, των ρατσιστικών προγραφών, της κοινωνικής και πολιτικής διχόνοιας. Αναδεικνύεται η παλιά Δεξιά με όλα τα γνωρίσματα χαρακτηριστικά της. Το μεσοδιάστημα της δήθεν «υπεύθυνης αντιπολίτευσης» εγκαταλείπεται.

Ανασύρεται τέλος το εύκολο οπλοστάσιο των υπαινιγμών χωρίς αποδείξεις, της έρπουσας λασπολογίας, της προσπάθειας αποδόμησης του πολιτικού συστήματος.

Είναι μια αντιπολίτευση χωρίς ηθικούς ενδοιασμούς.

Όμως, πολιτική που αδιαφορεί για τα μέσα που χρησιμοποιεί για να πετύχει τους στόχους της είναι πολιτική αποδόμησης και παρακμής.

Εμείς επιχειρούμε ως κυβέρνηση έναν άλλο τρόπο δουλειάς από αυτόν που γνώρισε το πολιτικό σύστημα μέχρι σήμερα.

Δουλεύουμε για ένα βαθύτερο χρονικό ορίζοντα, δημιουργούμε τις προϋποθέσεις για μια νέα εθνική ανασυγκρότηση στις βάσεις των σημερινών μηνυμάτων της κοινωνίας μας και του παγκοσμιοποιημένου οικονομικού συστήματος στο οποίο πλέον ζούμε.

Δεν γίνεται διαφορετικά. Παρά με μελέτη, σύστημα, μεθοδικότητα, συνεχή προσπάθεια. Το διαφορετικό το πληρώσαμε με οδυνηρά πισωγυρίσματα.

Πολλοί δε διακρίνουν τα χαρακτηριστικά της προσπάθειας αυτής. Ρωτούν, πού είναι η φιλολαϊκή σας πολιτική, πού είναι το κοινωνικό σας πρόσωπο.

Τους απαντούμε: Δεν έχουμε ανάγκη να προβάλλουμε φιλολαϊκή πολιτική, να υποδυόμαστε τους φίλους του λαού. Είμαστε κομμάτι του λαού, σάρκα από τη σάρκα του. Εμείς αρνούμαστε την παραπλάνηση του λαού. Αρνούμαστε τον λαϊκισμό που εμφανίζεται, εν ονόματι του λαού, ως διαχειριστής των λαϊκών συμφερόντων. Εμείς αρνούμαστε ότι το φιλολαϊκό πρόσωπο του ΠΑΣΟΚ απαιτεί παροχές που δίνουν λίγες δραχμές στη μία τσέπη του πολίτη και από την άλλη του εξανεμίζουν χιλιάδες.

Η πολιτική μας δεν είναι «φιλολαϊκή» αλλά λαϊκή. Είμαστε εκπρόσωποι των πιο δυναμικών, των πιο πρωτοπόρων τμημάτων της ελληνικής κοινωνίας. Είμαστε προασπιστές των συμφερόντων του λαού και των μακροπρόθεσμων συμφερόντων της χώρας. Ο ιστός της κοινωνικής πρόνοιας και μέριμνας, ο ιστός της δημόσιας υγείας, η δημόσια εκπαίδευση, είναι στο επίκεντρο των πρωτοβουλιών μας. Ο εκσυγχρονισμός της χώρας και της κρατικής δομής αποσκοπεί στην επιτάχυνση της ολόπλευρης ανάπτυξης της χώρας. Μόνον έτσι το κράτος θα τεθεί στην υπηρεσία του πολίτη, μόνον έτσι ο πολίτης θα τεθεί στο επίκεντρο των κρατικών θεσμών και της κρατικής μέριμνας. Μόνο με την ολόπλευρη ανάπτυξη της χώρας θα οδηγηθούμε σε πραγματική ευημερία, σε άνοδο των πραγματικών εισοδημάτων, σε μια ουσιαστική βελτίωση όλου του ιστού κοινωνικής προστασίας.

Λέμε όχι στη δήθεν φιλολαϊκή ρητορική. Επειδή αγωνιζόμαστε για τα πραγματικά συμφέροντα των εργαζομένων και της χώρας. Επειδή κυβερνάμε, όχι για να κολακεύσουμε το λαό, αλλά για να λύσουμε τα προβλήματα του και να δώσουμε ορίζοντα και προοπτική στη χώρα.

Ανοίγουμε σήμερα με έντονους ρυθμούς την πορεία προς το Συνέδριο. Αλλά ούτε μια στιγμή δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η κοινωνία μας προσέχει κάθε βήμα της κυβέρνησης. Ο λαός μας δικαίως ενδιαφέρεται για τις κομματικές μας διαδικασίες, αλλά δεν δικαιολογεί ούτε για μια στιγμή να θέσουμε το κόμμα υπέρ των προβλημάτων της χώρας. Δεν επιτρέπεται επομένως, ούτε για μια στιγμή, να δοθεί έστω η εντύπωση ότι κυβερνούμε εν αναστολή εν ονόματι του Συνεδρίου. Ζητώ λοιπόν από όλους, στην πορεία προς το Συνέδριο, να μην επιτρέψουμε οι πολίτες να αμφιβάλλουν ότι μεριμνούμε για τα προβλήματα τους, να μην επιτρέψουμε προσωπικά προβλήματα να μεταφερθούν σε επίπεδο κυβερνητικών λειτουργιών. Θα είμαστε πολύ κατώτεροι των περιστάσεων αν επιτρέψουμε να δοθεί παρόμοια εικόνα. Αν σχολιάζουμε δημόσια ασήμαντα προβλήματα βοηθάμε την ασημαντότητα να κυριαρχήσει. Αν συζητάμε επουσιώδη δείχνουμε επουσιώδεις. Πρέπει να αποδειχθούμε όλοι αντάξιοι των περιστάσεων. Να δείξουμε ότι μπορούμε να δώσουμε ξανά ελπίδα στον τόπο.

Αυτές τις ημέρες προς το Συνέδριο, η κυβέρνηση κάθε μέρα λαμβάνει σοβαρές αποφάσεις. Σ' αυτές χρειάζεται τη στήριξη και την αλληλεγγύη του κόμματος. Η κομματική μας δουλειά και ο διάλογος για το Συνέδριο δεν πρέπει ούτε στιγμή να μας κάνουν να ξεχάσουμε ότι κρινόμαστε καθημερινά από το λαό για το κυβερνητικό μας έργο. Το Συνέδριο δεν πρέπει και δεν δικαιολογεί, είτε αδιαφορία, είτε αποστάσεις από το κυβερνητικό έργο, που είναι η μεγάλη μας ευθύνη έναντι του λαού. Και μπορούμε να αποδείξουμε ότι ξέρουμε και να κυβερνάμε αποτελεσματικά και να έχουμε γόνιμο και ανοιχτό διάλογο μεταξύ μας.

Πρέπει να γίνει σαφές και στους τρίτους, αυτό που είναι για μας αυτονόητη αλήθεια: Το ΠΑΣΟΚ δεν είναι, ούτε μπορεί να μεταβληθεί σε ομοσπονδία διαφορετικών ρευμάτων και θέσεων. Η συλλογικότητα δεν σημαίνει κατανομή αξιωμάτων με κλειδάριθμους. Η συλλογικότητα προέρχεται από τη δημοκρατική λειτουργία των οργάνων, από την πραγματική σύνθεση θέσεων. Αυτή η συλλογικότητα είναι που παράγει και εγγυάται την αποτελεσματικότητα και το μέλλον του Κινήματος.

Άρχισα την ομιλία μου με δύο ερωτήματα: Θα συζητήσουμε στο Συνέδριο για πρόσωπα και κατανομές ρόλων ή για πολιτικές θέσεις και πολιτική προοπτική της παράταξής μας;

Η απάντηση για μένα είναι αυτονόητη: Θα συζητήσουμε και θα αποφασίσουμε για τα μεγάλα προβλήματα της χώρας, που είναι και τα μεγάλα προβλήματα της προοπτικής της παράταξής μας. Θα συζητήσουμε και θα αποφασίσουμε για ζητήματα φυσιολογικής και στρατηγικής του κόμματος. Για τη διασφάλιση της ηγεμονίας των σοσιαλιστικών ιδεών και της σοσιαλιστικής προοπτικής στο γύρισμα του αιώνα. Για τη διασφάλιση του κεντρικού ρόλου του ΠΑΣΟΚ στο ευρύτερο ρεύμα της κεντροαριστεράς, που είναι η φυσική κοίτη του πολιτικού μας χώρου. Στο Συνέδριο θα εμπεδώσουμε την ενότητα του κόμματός μας. Θα προωθήσουμε αποφασιστικά την ανανέωση των θέσεων και των λειτουργιών μας.

Στο Συνέδριο θα αποφασίσουμε για όλα που είναι αναγκαία και θα κριθούν ότι έχουν νόημα και σημασία. Ακόμα και για πρόσωπα και ρόλους, όταν αυτά υπηρετούν ανάγκες, θέσεις και ιδέες. Θα δώσουμε απαντήσεις σε όλα. Θα δώσουμε στο Συνέδριο λύσεις καθαρές και αποφασιστικές, έτσι ώστε να ενισχύσουμε τη διακυβέρνηση, να ενισχύσουμε τη θέση του ΠΑΣΟΚ στο λαό. Όπως έως σήμερα κερδίσαμε, όπου και όταν δώσαμε καθαρές λύσεις, έτσι πρέπει να κάνουμε στο Συνέδριο. Να δώσουμε καθαρές και αποφασιστικές λύσεις. Είναι η προϋπόθεση να υπάρξει στο Συνέδριο ένας μόνος νικητής: η Ενότητα και η Ανανέωση του κόμματος. Το Συνέδριο θα είναι η αφετηρία μιας νέας πορείας, μιας νέας εποχής, μιας νέας νίκης στις επόμενες εκλογές.

Σ' αυτήν την πορεία νίκης να δώσουμε μια νέα ώθηση σήμερα. Σ' αυτόν τον αγώνα καλώ να στραφούμε όλοι, εμπνέοντας στο λαό μια νέα ελπίδα. Για ένα μέλλον που ο λαός μας προσδοκά και το δικαιούται. Για ένα μέλλον που το ΠΑΣΟΚ μπορεί και πρέπει να εγγυηθεί. Και θα το πράξει.